

TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TARAFLARI

*Av. Talih UYAR**

Ş A. İPTAL DAVASINDA DAVACI TARAF

İptâl davasının “**kimler tarafından**” açılabileceği, İİK. mad. 277’de, “**kimlere karşı**” açılabileceği ise İİK. mad. 282’de düzenlenmiştir¹.

İptâl davasını kimlerin açabileceği -yani, bu davada kimlerin “*davacı sıfatı*”nı taşıyabileceği- bu maddede -sayılarak (tahdidi olarak)- belirtilmiştir. Burada belirtilen kişilerin dışındakilerin dava açma hakkı yoktur.

İptâl davasının *haciz* ya da *iflâs* yolu ile takipte açılmış olmasına göre, “*davacılık sıfatı*”nı ayrı ayrı incelemek gerekir:

a) Haciz yolu ile takiplerde;

I- aa) Kesin (kat’i) aciz belgesi (İİK. mad. 143; 105/I) sahibi alacaklı açabilir².

bb) Geçici aciz belgesi (İİK. mad. 105/II) sahibi alacaklı açabilir³.

* İzmir Barosu Avukatlarından (Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi E. Öğretim Görevlisi)

¹ Uyar, T.: Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Fırat Öztana’a Armağan, C:2, 2010, s. 2243-2274).

² Bknz: 17. HD. 4.4.2011 T. 7124/3028; 27.1.2011 T. 5310/430; 20.1.2011 T. 7202/215; 1.7.2010 T. 5096/6229; 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621, 1.10.2001 T. 3971/4209; 16.4.2001 T. 1400/1954 - 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 4.11.2004 T. 1832/5619; 3.11.2004 T. 1725/5593 vb. (www.e-uyar.com).

³ Bknz: 17. HD. 10.12.2009 T. 6893/8204; 23.11.2009 T. 8206/7773; 19.11.2009 T. 5582/7734; 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.4.2007 T. 555/2363 - 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621 - 1.10.2001 T. 3971/4209; 16.4.2001 T. 1400/1954; 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 15. HD. 4.11.2004 T. 1832/5619; 3.11.2004 T. 1725/5593 vb. (www.e-uyar.com).

(Yukarıdaki i k i d u r u m d a; borçlu hakkında alacaklı tarafından yapılmış birden fazla icra takibi varsa, alacaklı her icra takibi için ayrı ayrı aciz belgesi alarak iptal davası açabilir. Ayrıca, alacaklı bir icra takibinde aldığı aciz belgesine dayanarak, hakkında aciz belgesi almadığı icra takibine konu ettiği alacağı için iptal davası açamaz. Keza alacaklı, başka bir alacaklının almış olduğu aciz belgesine dayanarak, kendisi ayrıca aciz belgesi almadan, kendi alacağı hakkında iptal davası açamaz...)⁴.

cc) Ayrık olarak, kendisine karşı İİK. mad. 97/XVII'ye göre açılan⁵ "istihkak davası"nda, alacaklı; *aciz belgesi sunmadan*⁶ "*karşılık dava*" olarak da *iptâl davası açabilir*⁷.

Hemen belirtelim ki; **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**⁸ -daha önce, bu konuda verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi** ve **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**⁹ ve **Hukuk Genel Kurulu**¹⁰ gibi- "dava açarken veya daha sonra yargılama/temyiz/karar düzeltme aşamasında" aciz vesikası ibraz edilmemesi halinde, davanın görülemeyeceğini kabul etmesine rağmen yakın zamana kadar, yerel mahkemelerce bu konuda verilen kararları temyizen incelemiş bulunan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi** – "*muvaazaa nedenine dayalı iptâl davaları*"nın- "*aciz vesikası ibraz edilmesine gerek kalmadan görülebileceği*"ni kabul etmekteydi...¹¹

⁴ **Kuru, B.:** İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, 2013, s. 1416 vd.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: **Uyar, T.:** İİK. Şerhi, C:5, 3. Baskı, s. 8190; **Uyar, T.:** İcra Hukukunda İstihkak Davaları, 3. Baskı, s. 770.

⁶ Bknz: **Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.:** İcra ve İflas Kanunu Şerhi, C:3, 2014, s. 4498; **Uyar, T.:** İİK. Şerhi, C:12, 2. Baskı, s. 19670 vd.

⁷ Bknz: 15. HD. 26.10.1988 T. 2869/3403, 27.10.1987 T. 2251/3709.

⁸ Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 14.03.2013 T. 5569/3301; 26.06.2012 T. 1921/8024; 19.01.2012 T. 1829/269; 18.04.2012 T. 12788/4874; 25.03.2013 T. 5561/4060; 04.04.2011 T. 7124/3028; 27.01.2011 T. 5310/430; 20.01.2011 T. 7202/215; 01.07.2010 T. 5069/6229 vb.

⁹ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 19.02.2003 T. 6107/5900.

¹⁰ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 14.04.2004 T. 15-182/220.

¹¹ Bknz: 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 08.03.2011 T. 407/2480.

Bugün tüm “tasarrufun iptali davalarına ilişkin olarak yerel mahkemelerce verilen kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** “TBK.’nun 19. maddesine dayanılarak açılmış olan muvazaa nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davalarında” aciz belgesi aramamaktadır¹².

Bilindiği gibi, “kesin (kat’i) aciz belgesi”, haciz edilen malların paraya çevrilmesi sonunda, alacağını kısmen ya da tamamen alamamış olan alacaklıya verilen bir belgedir (İİK. mad. 143/I)¹³. Ayrıca “borçlunun hiç haczi kâbil malı bulunmadığını saptayan haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/I) “**kesin aciz belgesi hükmünde**” olduğu gibi¹⁴, “borçlunun bulunan ve haciz edilen mallarının icra dairesince takdir edilen kıymetlerine göre, borcu karşılamayacağını belirten haciz tutanağı” (İİK. mad. 105/II) da “**geçici aciz belgesi**” yerine geçer¹⁵.

Yüksek mahkeme (15. HD.) kimi kararlarında¹⁶ “haciz tutanağında ‘borçlunun haczi kabil malının bulunmadığını’ ya da ‘borçlunun borcu karşılayacak yeterli malının bulunmadığının’ belirtilmiş olması halinde, bu tutanağın aciz vesikası’ sayılacağını (niteliğinde olacağını” belirtmişken, kimi kararlarında¹⁷ “haciz tutanağında ‘borçlunun başka haczi mümkün malları bulunmadığının belirtilmemiş olması halinde, bu tutanağın ‘aciz belgesi’ niteliğini taşımayacağını” belirtmişti... Bugün, “tasarrufun iptali” davaları sonucunda verilen kararları temyizen inceleyen 17. HD.¹⁸ -isabetli

¹² Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619.

¹³ Ayrıntılı bilgi için bknz: **Uyar, T.**: a.g. şerh, C:8, 3. Baskı, s. 11853 vd.; **Öztek, S.**: İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK. m. 143; m. 251), s. 48 vd.; **Deliduman, S.**: İcra ve İflâs Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi, s. 28 vd.

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bknz: **Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.**: a.g.e., C:1, 2014, s. 2082 vd.; **Uyar, T.**: a.g. şerh, C:6, 2. Baskı, s. 9138 vd.

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: **Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.**: a.g.e., C:1, s. 2084; **Uyar, T.**: a.g. şerh, C:6, s. 9139 vd.; **Öztek, S.**: a.g.e., s. 22 vd.; **Deliduman, S.**: a.g.e., s. 8 vd.

¹⁶ Bknz: 17. HD. 1.7.2008 T. 2898/3682; 11.3.2008 T. 287/1141; 6.3.2008 T.4113/1082 vb.

¹⁷ Bknz: 15. HD. 23.3.2006 T. 6110/1677; 14.6.2005 T. 1068/3563; 6.2.2006 T. 2375/479 29.6.2004 T. 1163/3642; 18.5.2004 T. 1528/2771; 26.2.2004 T. 494/1043; 18.2.2002 T. 4686/754 vb. - 17.HD. 20.11.2008 T. 3181/5422; 11.4.2007 T. 555/2363.

¹⁸ Bknz: 17. HD. 8.7.2010 T. 4306/6635; 31.5.2010 T. 4308/4925; 1.7.2008 T. 2898/3682 vb.

olarak- bu şekilde karar vermektan vazgeçmiştir. Çünkü borçlunun adresindeki haciz sırasında “borçlunun başka haczi kabil malı bulunup bulunmadığı” kolaylıkla saptanamayacağından, haciz tutanağında bunun belirtilmemiş olması, haciz tutanağının (geçici) aciz belgesi sayılmaması sonucunu doğurmamalıdır...

Borçlunun sadece evinde (ya da işyerinde) yapılan hacizde “*haczedilebilecek malına rastlanamaması*” halinde tutulan tutanak “aciz belgesi” niteliğini taşımayacağı gibi, icra müdürlüğünün borçlunun taşınmazlarına haciz konulması isteğiyle gönderdiği yazıya “*borçlunun taşınmazlarının bulunmadığı*” şeklinde cevap veren tapu müdürlüğünün bu yazısı da “geçici aciz belgesi” niteliğini taşımaz. Çünkü, aynı borçlunun belki, takip konusu borcu karşılayacak bankada parası, ev veya (ve) işyerinde taşınır malı bulunabilir...

Yüksek mahkeme, tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için, davanın bir ön şartı olan aciz belgelerine (vesikalarına) ilişkin olarak;

- “*Tasarrufun iptali davalarının, elinde kat’i veya geçici aciz vesikası bulunan alacaklılar tarafından açılabileceğini, yani aciz halinin mevcut olmasının, davanın görülebilme koşulu olduğunu, bu hususun mahkemece re’sen gözetilebileceğini*”¹⁹

- “*Mahkemece, talimatla yapılan haciz işleminin yeterli olduğu kabul edilmiş ise de borçlunun tutuklu olduğu dönemde yapılan bu haciz işleminin takip dosyasındaki taşınmazlarla birlikte değerlendirildiğinde geçici aciz belgesi niteliğinde olduğunun söylenemeyeceğini, aciz halinin mevcut olup olmadığının mahkemece re’sen gözetileceğini*”²⁰

- “*İİK’nun 277 ve devamı maddeleri uyarınca açılan tasarrufun iptali davalarında davacı alacaklı tarafından kesin veya geçici aciz belgesinin ibraz edilmesi gerekeceğini, bu belgenin temyiz aşamasında, hatta karar düzeltme aşamasında dahi ibraz edilmesinin mümkün olduğunu*”²¹

- “*Takip dosyasında bulunan haciz tutanağının İİK.’nun 105. maddesi uyarınca geçici aciz belgesi niteliğinde olmasına rağmen, borçlu tarafından*

¹⁹ Bknz: 17. HD. 01.4.2013 T. 9664/4520; 21.03.2013 T. 8057/3971; 19.03.2013 T. 5119/3664; 14.03.2013 T. 5569/3301.

²⁰ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 9664/4520.

²¹ Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307.

ibraz edilen tapu kayıtlarında gösterilen taşınmazların borcu karşılar nitelikte olmasına, dosyada kati (İİK. 143.md) aciz belgesinin bulunmamasına göre, davacı vekilinin yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddi gerekeceğini”²²

- “Tasarrufun iptali davası açmanın koşullarından birinin kati veya geçici aciz belgesi sunmak olduğunu, mahkemece davacının sunduğu aciz belgesinin iptali halinde geçici aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının sunulması gerekeceği aksi halde dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verileceğini”²³

- “Dosya arasında bulunan haciz tutanağının borçlunun taşınmış olduğu adreste tutulmuş olması ve borçlunun başka bir adreste oturduğunun anlaşılması halinde geçici aciz belgesi niteliğinde olmadığını, açılan tasarrufun iptali davasının dava şartı yokluğundan reddi gerekeceğini”²⁴

- “Yapılan hacizde borçlunun yurt dışında olduğu beyan edildiğinden, borçlu hakkında bilinen adresinde haciz yapılamayacağı anlaşıldığından ve borçlunun hisseli taşınmazları haczedilip kıymet takdirleri yapılmış ve yapılan kıymet takdirleri sonucu bulunan meblağların ise satışın yapılacağı dosyadaki borcu dahi karşılamayacağı açık olduğundan, kesin aciz belgesi niteliğinde olmasa da, icra müdürlüğünün yazısına göre borçlunun, davacının alacağına yeter malının bulunmadığı ve borçlunun, belirlenen malları dışında mal edindiği de ileri sürülmediğine göre, davalı borçlunun aciz halinin oluştuğunun kabul edilmesi gerekeceğini”²⁵

- “İcra dosyasında geçici veya kesin aciz belgesi bulunmadığının anlaşılması halinde, davacı alacaklıya borçlu adına düzenlenmiş geçici veya kesin aciz belgesi sunması için makul bir süre verilmesi, aksi halde iptal davasının ön şart yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekeceğini”²⁶

- “Borçlunun ödeme emri tebliğ edilen adresine haciz işlemi için gidildiğinde bu adresten ayrıldığıın, belirlenen yeni adreslerinde de bulunma-

²² Bknz: 17. HD. 21.03.2013 T. 8057/3971.

²³ Bknz: 17. HD. 14.03.2013 T. 5569/3301.

²⁴ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5119/3664.

²⁵ Bknz: 17. HD. 17.09.2012 T. 7215/9406.

²⁶ Bknz: 17. HD. 26.06.2012 T. 1921/8024.

dığının ve borçluya ait haczi kabil malına rastlanmadığının haciz tutanağı ile belirlenmiş olması halinde bu durumu belirleyen haciz tutanaklarının aciz vesikası niteliğinde kabul edilmesi gerekeceği; ancak borçluya miras yolu ile intikal eden taşınmaz ve araç bulunduğu icra dosyasından anlaşılması halinde, bunların kıymetinin borca yeter olup olmadığı hususunun araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekeceğini- Aciz vesikasının davanın açılmasından sonra alınabileceği gibi temyiz aşamasında hatta bozmadan sonra karar düzeltme aşamasında da alınıp ibraz edilebileceğini”²⁷

- “Dairenin yerleşmiş içtihatları ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun içtihatları uyarınca; borçlu hakkında aciz vesikası alınmamakla birlikte, borçlu kayıp ve adresi saptanamıyorsa, saptanan ve bilinen adreslerinde yapılan hacizlerde icraca borçlunun haczi kabil malının bulunup bulunmadığı tespit edilmemişse ‘aciz hali’nin gerçekleşmiş sayılacağını”²⁸

- “Borçlunun haczi kabil malının bulunmaması halinde durumu tespit eden haciz zaptı, geçici aciz belgesi niteliğinde olup; borçlunun annesinin hazır olduğu haciz işlemi borçluya ait haczi kabil mal bulunmadığını, bunun dışında taşınmaz, araç ve mevduat haczine yönelik işlemlerin sonuçsuz kalması nedeniyle borçlunun aciz halinin gerçekleştiği kabul edilerek, borçlunun yerleşim yerine gidildiğinde dava konusu aracın satış tarihinden sonra borçlunun kullanımında olduğunun belirlenmiş olması bakımından, aracın satıldığı davalı kişinin borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla hareket edebilecek kişilerden olduğu kabul edilerek tasarrufun iptaline karar verilmesinin gerekeceğini”²⁹

- “Davacılar tarafından kesin aciz belgesi ibraz edilmese de icra dosyasına sunulan mal beyanı içeriğinden borçlunun yeterli malvarlığı olmadığı, yapılan hacizlerde de borçlunun sürekli adresini değiştirdiği bu nedenle de yapılan hacizlerden sonuç alınmadığını, ayrıca tapu sicil müdürlüğünden ve trafik tescil şube müdürlüğünden de borçlunun taşınma-

²⁷ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 12788/4874.

²⁸ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 12904/4878.

²⁹ Bknz: 17. HD. 18.04.2012 T. 12904/4878.

zını ve aracını sattığı da bildirilmiş olduğundan borçlunun aciz halinin gerçekleştiğinin kabulü gerekeceğini”³⁰

- “Tasarrufun iptali davasının açılabilmesi için kati ya da geçici aciz belgesinin bulunmasının gerekeceğini; bu belgenin dava açılmadan, dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasında hatta hükmün Yargıtay’ca onanması veya bozulmasından sonra bile sunulabileceğini; alacaklı-davacının her takip dosyası için borçlunun yapmış olduğu tasarruflarla ilgili belli bir miktar sınırlaması olmaksızın alacağını tahsil edinceye kadar iptal davası açabileceğini”³¹

- “Borçlunun %95 hissedarı olduğu şirketin tasfiye payı ve bu şirket adına kayıtlı on dört aracın bulunduğu anlaşıldığından, mahkemece ‘davalının aciz halinde bulunmaması’ nedeniyle verilen red kararında bir usulsüzlük bulunmadığını”³²

- “Temyizen Yargıtay 4. Hukuk Dairesi’nce incelenecek olan ‘muvazaa’ (BK. 18; şimdi; TBK. mad. 19) iddiasına dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davalarına, davacı tarafından ‘aciz belgesi’ ibraz edilmese dahi bakılması (sonuçlandırılması) gerekeceğini”³³

- “Davalı borçlunun haczedilen taşınmaz araçlarının değerleri tesbit edilerek, aciz halinin varlığı saptanmadan tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağını”³⁴

- “İptal edilen aciz vesikasından sonra davacının, tekrar aciz vesikası olarak iptal davası açabileceğini”³⁵

- “İptâl davasının açılabilmesi için, alacaklının elinde ‘kesin’ ya da ‘geçici aciz belgesi’ bulunmasının zorunlu olduğunu, bunun ‘iptâl davasının ön şartı’ olduğu, bu hususun mahkemece doğrudan gözetileceğini”³⁶

³⁰ Bknz: 17. HD. 08.02.2012 T. 6296/1268.

³¹ Bknz: 17. HD. 19.01.2012 T. 1829/269.

³² Bknz: 17. HD. 03.05.2011 T. 10356/4249.

³³ Bknz: 17. HD. 05.05.2011 T. 3814/4847; 4. HD. 28.03.2011 T. 2023/3257; 14.03.2011 T. 717/2586; 28.02.2011 T. 3088/2012; 17. HD. 24.01.2011 T. 1723/469.

³⁴ Bknz: 17. HD. 03.02.2009 T. 4222/384; 24.01.2011 T. 12826/355; 23.12.2010 T. 4966/11442.

³⁵ Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 12533/221.

- “Dosyada mevcut belgelerden borçlunun taşınmaz mallarına ve bankalarda mevduatına rastlanamaması ve borçluya ait çeşitli adreslerde yapılan hacizlerde borcunu karşılayacak taşınır malının bulunmadığının saptanması halinde, düzenlenen haciz tutanaklarının ‘geçici aciz belgesi’ hükmünde sayılacağını”³⁷

- “Davalı borçlunun haczedilen taşınmaz araçlarının değerleri tesbit edilerek, aciz halinin varlığı saptanmadan tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağını”³⁸

- “Davalı borçlu şirketin yerleşim yerinde haciz işlemi yapıldığına ilişkin takip dosyasında veya dava dosyasında haciz tutanağının bulunmadığından, adına kayıtlı taşınmaz ve taşıtların bulunmasına karşın, borca yeter olup olmadığı belirlenmediğinden ve davacı tarafından dosyaya kati aciz belgesi ibraz edilmediğinden davalı borçlu şirket yönünden açılan davanın reddedilmesi, buna karşın; diğer borçlu hakkında aciz vesikası alınmamakla birlikte, saptanan ve bilinen adreslerinde icraca yapılan hacizlerde borçlunun haczi kabil malının bulunmadığının anlaşılması veya tespit edilen mallarının borca yeter olmadığı belirlenmiş ise bu takdirde aciz halinin gerçekleşmiş sayılacağını”³⁹

³⁶ Bknz: 15. HD. 15.01.2003 T. 6346/153; 20.02.2002 T. 642/862; 17. HD. 12.07.2007 T. 3032/2476; 19.07.2007 T. 3037/2545; 15. HD. 22.09.2004 T. 3920/4487; 03.11.2004 T. 1725/5593; 04.11.2004 T. 1832/5619; 17. HD. 12.02.2009 T. 144/590; 16.02.2009 T. 4706/657; 26.02.2009 T. 4946/913; 02.03.2009 T. 5045/976; 03.03.2009 T. 4328/1078; 09.03.2009 T. 5269/1208; 10.03.2009 T. 3793/1262; 26.03.2009 T. 5592/1752; 30.03.2009 T. 5040/1818; 30.03.2009 T. 5338/1819; 20.04.2009 T. 5457/2461; 07.05.2009 T. 2394/2905; 14.05.2009 T. 1906/3130; 11.06.2009 T. 1636/4130; 11.06.2009 T. 4444/4137; 17.09.2009 T. 5893/5525; 15.10.2009 T. 5255/6414; 19.11.2009 T. 5582/7734; 23.11.2009 T. 8206/7773; 10.12.2009 T. 6893/8204; 01.07.2010 T. 5096/6229; 15. HD. 09.12.2003 T. 6107/5900; . HGK. 14.04.2004 T. 15-182/220; 17. HD. 20.01.2011 T. 7202/215; 27.01.2011 T. 5310/430; 04.04.2011 T. 7124/3028; 25.03.2013 T. 5561/4060 (www.e-uyar.com).

³⁷ Bknz: 15. HD. 03.03.2004 T. 7118/1171; 17. HD. 03.12.2007 T. 2793/3985; 18.04.2011 T. 7154/3609; 18.04.2011 T. 7112/3608; 11.04.2011 T. 2329/3343; 11.04.2011 T. 8424/3332; 20.09.2010 T. 6455/7049; 08.07.2010 T. 4647/6639; 08.07.2010 T. 4306/6635; 05.07.2010 T. 5564/6375; 22.06.2010 T. 3675/5803.

³⁸ Bknz: 17. HD. 03.02.2009 T. 4222/384; 24.01.2011 T. 12826/355; 23.12.2010 T. 4966/11442.

³⁹ Bknz: 17. HD. 02.10.2012 T. 9350/10466.

- “Yargıtay’ca verilen bozma kararından sonra aciz vesikasının ibraz edilmesi halinde, iptal davasının görülebilme koşulu olan bu hususun tamamlandığının kabul edileceğini”⁴⁰

- “Aciz belgesi ibraz etmenin, tasarrufun iptali davalarında davanın görülebilme koşulu olduğunu, mahkemece kendiliğinden göz önünde bulundurulacağını ve bu belgenin dava açılmadan, dava açıldıktan sonra veya temyiz aşamasından hatta hükmün Yargıtay’ca onanmasından/bozulmasından sonra ya da karar düzeltme aşamasında bile sunulabileceğini”⁴¹

- “Haciz tutanağında ‘borçlunun haczi kabil malının bulunmadığının’ ya da ‘borçlunun borcu karşılayacak yeterli malının bulunmadığının’ belirtilmiş olması halinde, bu tutanağın ‘aciz vesikası’ sayılacağını (niteliğinde olacağını)”⁴²

⁴⁰ Bknz: 17. HD. 13.09.2012 T. 8083/9227.

⁴¹ Bknz: 17. HD. 12.02.2008 T. 5709/523; 15. HD. 02.05.2005 T. 7075/2686; 15. HD. 22.03.2006 T. 6110/1677; 15. HD. 16.01.2007 T. 5981/62; 17. HD. 17.03.2008 T. 357/1253; 17. HD. 18.03.2008 T. 113/1353; 15. HD. 15.06.2004 T. 2776/3342; 17. HD. 27.09.2007 T. 3309/2815; 15. HD. 29.06.2004 T. 1163/3642; 17. HD. 19.07.2007 T. 2982/2552; 17. HD. 20.05.2008 T. 1919/2695; 15. HD. 20.09.2004 T. 4272/4377; 15. HD. 23.09.2004 T. 3303/4567; 15. HD. 23.09.2004 T. 3785/4596; 15. HD. 29.09.2004 T. 2194/4744; 15. HD. 09.12.2004 T. 5440/6398; 15. HD. 03.11.2004 T. 5591/6591; 15. HD. 30.09.2002 T. 3661/4270; 17. HD. 05.02.2009 T. 4027/411; 17. HD. 09.02.2009 T. 465/4710; 17. HD. 12.02.2009 T. 4041/583; 17. HD. 05.05.2009 T. 18/2875; 17. HD. 17.09.2009 T. 5394/5517; 17. HD. 01.10.2009 T. 4961/5863; 17. HD. 01.07.2010 T. 3699/6225; 17. HD. 31.01.2011 T. 6288/599; 17. HD. 10.06.2010 T. 6946/5415; 17. HD. 23.12.2010 T. 3122/11438; 17. HD. 18.10.2010 T. 3843/8423; 17. HD. 04.10.2010 T. 3847/7702; 17. HD. 30.09.2010 T. 8378/7582; 17. HD. 23.09.2010 T. 2641/7568; 17. HD. 01.07.2010 T. 5096/6229; 17. HD. 08.06.2010 T. 2315/5299 (www.e-uyar.com).

⁴² Bknz: 17. HD. 06.03.2008 T. 4113/1082; 15. HD. 22.03.2001 T. 5103/1434; 09.04.2001 T. 5397/1803; 26.01.2005 T. 4587/258; 17. HD. 11.03.2008 T. 287/1141; 15. HD. 18.04.2007 T. 6008/2521; 17. HD. 21.01.2008 T. 5653/179; 15. HD. 07.05.2002 T. 2211/2368; 17. HD. 04.10.2007 T. 4627/2955; 08.10.2007 T. 4394/3010; 01.07.2008 T. 2898/3682; 15. HD. 15.05.2002 T. 1395/2523; 17. HD. 19.07.2007 T. 2982/2552; 18.09.2007 T. 3993/2650; 18.09.2007 T. 4041/2651; 22.10.2007 T. 4353/3158; 15. HD. 30.10.2003 T. 5707/5100; 08.04.2005 T. 1049/2145; 12. HD. 08.03.2005 T. 1659/4687; 17. HD. 31.05.2010 T. 4308/4925; 08.07.2010 T. 4306/6635; HGK. 15.05.2002 T. 15-367/403; 17. HD. 09.05.2011 T. 10595/4459; 17. HD. 23.12.2010 T. 3122/11438; 17. HD. 21.03.2013 T. 8433/3974.

- “Borçlunun mal beyanı dilekçesinde bildirdiği taşınmazlarının, borcu karşılayıp karşılamadığı, dolayısı ile borçlunun aciz halinde olup olmadığı araştırılmadan karar verilemeyeceğini”⁴³

- “Borçlunun malvarlığı üzerinde çok miktarda haciz bulunması ve borçlarını ödeyememiş olmasının, aciz halinin varlığını ve mal kaçırma niyetinin bulunduğunu göstereceğini”⁴⁴

- “İcra müdürlüğünce düzenlenmiş olan ‘geçici aciz belgesi’ başlıklı belgenin ‘yok’ hükmünde olacağı, çünkü ne İİK’nda ve ne de İİK. Yönetmeliği’nde, icra müdürlüğüne böyle bir belge düzenleme yetkisinin verilmemiş olduğunu”⁴⁵

- “İcra dairesince düzenlenmiş olan ‘geçici aciz belgesi’nin iptali için icra mahkemesine başvurulması gerekeceğini”⁴⁶

- “İcra dosyası içeriğinden (tapu idaresinden ve trafik bürosundan ve bankalardan haciz teskerelerine verilen cevaplardan), haciz tutanaklarının içeriğinden borçlunun mal beyanında belirttiği mallarının borcu karşılamaya yeterli olmadığına anlaşılması halinde, borçlunun aciz halinde olduğunun kabulü gerekeceğini”⁴⁷

- “Mahkemece verilen süre içinde aciz belgesinin ibraz edilmemesi nedeniyle, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesinden sonra aciz belgesinin ibraz edilmesi halinde, red kararının bozularak yeni duruma göre karar verilmesi gerekeceğini”⁴⁸

- “Mahkeme tarafından ‘aciz belgesi’ sunması için davacıya kesin mehil verilebileceğini”^{49 50}

⁴³ Bknz: 17. HD. 17.11.2010 T. 8656/7600; 16.3.2009 T. 5106/1467.

⁴⁴ Bknz: 17. HD. 8.6.2010 T. 2315/5299; 25.5.2010 T. 2340/4686; 19.2.2009 T. 4913/801 vb.

⁴⁵ Bknz: 17. HD. 3.6.2010 T. 3874/5105; 27.1.2009 T. 2857/210; 15.1.2008 T. 22130/223 vb.

⁴⁶ Bknz: 4. HD. 29.4.2010 T. 8851/5159.

⁴⁷ Bknz: 17. HD. 22.2.2010 T. 10328/1359; 1.2.2010 T. 9625/619; 18.1.2010 T. 10416/26 vb.

⁴⁸ Bknz: 17. HD. 15.2.2010 T. 10704/1138; 9.2.2010 T. 9455/964.

⁴⁹ Bknz: 17. HD. 23.11.2009 T. 8051/7771; 14.9.2009 T. 5267/5315; 14.9.2009 T. 5267/5321.

- “Davacı tarafından ibraz edilen aciz belgesinin mahkemece iptal edilmiş olması ve haciz tutanakları ‘geçici aciz belgesi’ niteliğini taşıyamaması halinde, açılan iptal davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini”⁵¹

- “Borçlunun ev ve işyeri adreslerinde tutulan haciz tutanaklarında ‘borçlunun bu adreslerden ayrılmış olduğu’nun belirtilmiş olması ve tapu, trafik ve bankalara yazılan müzakerelere verilen cevaplardan ‘borçlunun, borcuna yetecek malvarlığının bulunmadığı’nın anlaşılması halinde, düzenlenen tutanakların ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde sayılacağını”⁵²

- “İcra mahkemesinin kararı ile iptâl edilmiş olan kesin aciz vesikasına dayanılarak tasarrufun iptâli davası açılmayacağını”⁵³

- “İcra müdürlüğünce verilen (düzenlenen) aciz belgesinin, şikayet yoluyla icra mahkemesince iptâl edilmedikçe geçerliliğini koruyacağını ve tasarrufun iptâli davasına bakan mahkemece -gerek doğrudan doğruya ve gerekse davalının savunması doğrultusunda- aciz belgesinin geçerliliğinin tartışılmayacağını (araştırılmayacağını)”⁵⁴

√ “Davacı tarafından ‘kesin aciz vesikası’ sunulmamış olan durumlarda, borçlunun aciz halinde olup olmadığı araştırılarak, aciz halinde olduğu saptanmadan yargılamaya devam edilemeyeceğini”⁵⁵

√ “Tasarrufun iptali davalarında, her icra takibi için ayrı ayrı aciz vesikası ibraz edilmesi gerekeceğini”⁵⁶

√ “Borçlunun kendisine ait taşınmaz ile, borçluya intikal edecek taşınmazlar üzerinde bulunan hacizler nedeniyle davacının alacağını tahsil edemeyeceğinin -dosyadaki kıymet takdiri raporu ile mal beyanı ve haciz

⁵⁰ Karş: 17. HD. 12.5.2009 T. 2884/3093.

⁵¹ Bknz: 17. HD. 30.6.2009 T. 3330/4749.

⁵² Bknz: 17. HD. 15.6.2009 T. 2624/4232; 13.11.2008 T. 1952/5312; 11.11.2008 T. 2356/5234 vb.

⁵³ Bknz: 17. HD. 14.9.2009 T. 5047/5320; 15. HD. 15.3.2004 T. 688/1433; 23.9.2003 T. 2993/4247.

⁵⁴ Bknz: 17. HD. 26.5.2009 T. 2858/3627; 23.3.2009 T. 5823/1628; 3.3.2009 T. 6031/1085 vb.

⁵⁵ Bknz: 17. HD. 18.5.2009 T. 384/3232.

⁵⁶ Bknz: 17. HD. 10.3.2009 T. 3739/1268.

tutanaklarından- anlaşılması halinde, borçlunun aciz halinde olduğunun kabulü gerekeceğini”⁵⁷

√ “Borçlunun halen oturduğu ve dava dilekçesinin tebliğ edildiği adresinde herhangi bir haciz işlemi yapılmadan, daha önce boşalttığı adresinde düzenlenen haciz tutanağının, İİK. 105’de ifade edilen ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde sayılamayacağını”⁵⁸

√ “Davacı-alacaklı tarafından dosyaya ‘kesin aciz belgesi’ sunulmamış olmasına rağmen, borçlunun tesbit edilen tüm adreslerinde yapılan haciz işlemlerinde tutulan haciz tutanaklarında ‘borçlunun, borcuna yetecek haczi kabil malının bulunmadığı’nın belirlenmiş olması halinde, haciz tutanaklarının İİK’nun 105. maddesinde öngörülen ‘geçici aciz belgesi’ yerine geçeceğini”⁵⁹

√ “Borçlunun mevcut malvarlığı, karşısında aciz halinde olup olmadığı, dosyada mevcut haciz tutanaklarının geçici aciz belgesi niteliğinde kabul edilip edilmeyeceği tartışılmadan açılan tasarrufun iptali davasının görülemeyeceğini”⁶⁰

√ “Fiili haciz yapılmadan ve aciz belgesi sunulmadan açılan tasarrufun iptali davasının reddedileceğini; aciz belgesinin, karar kesinleşinceye kadar her zaman mahkemeye sunulabileceğini”⁶¹

√ “İptâl davasında, davacının aciz belgesi sunamaması halinde mahkemece ‘...dava şartı yerine getirilmemiş olması nedeni ile, açılan davanın reddine...’ şeklinde karar verilmesi gerekeceğini”⁶²

√ “Borçlunun haciz konulan traktör, motosiklet ve hisselerinin değerinin, davacının alacak miktarı karşılayacak durumda bulunmaması ve borçlunun evinde yapılan menkul haczi sırasında tutulan tutanağının, İİK’nun 105. maddesinde öngörülen “aciz vesikası” niteliğinde bulunması halinde, açılan tasarrufun iptali davasının dinlenmesi gerekeceğini”⁶³

⁵⁷ Bknz: 17. HD. 9.3.2009 T: 5232/1205.

⁵⁸ Bknz: 17. HD. 5.3.2009 T. 5019/1112.

⁵⁹ Bknz: 17. HD. 5.3.2009 T. 5319/1108.

⁶⁰ Bknz: 17. HD. 3.3.2009 T. 4328/1078.

⁶¹ Bknz: 17. HD. 23.2.2009 T. 3537/830.

⁶² Bknz: 17. HD. 19.2.2009 T. 713/804; 9.2.2009 T: 4454/462; 8.7.2008 T. 848/3817 vb.

⁶³ Bknz: 17. HD. 5.2.2009 T. 3871/421.

√ “Davalı borçlunun haczedilen taşınmaz ve araçlarının değerleri tespit edilerek, aciz halinin varlığı saptanmadan tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağını”⁶⁴

√ “Aciz halinde bulunmayan borçlu hakkında tasarrufun iptali davası açılmayacağını”⁶⁵

√ “Geçici aciz vesikası’na (İİK. 105/II) dayanılarak “açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini”⁶⁶

√ “İptâl davasından önce veya iptâl davası sırasında davacı ‘aciz vesikası’ ibraz etmemiş dahi olsa, borçlunun malvarlığı olarak bildirdiği taşınmazların üzerinde pek çok sayıda haciz bulunduğu ve bir kısmının ipotekli olması, alacaklının sırasının ise arkalarda bulunuyor olması halinde, borçlunun aciz halinde olduğunun kabul edilerek, açılan iptâl davasına bakılması gerekeceğini”⁶⁷

√ “Haciz sırasında, borçlunun ödeme taahhüdünde bulunması üzerine, alacaklı vekilinin haciz yapılmasını istememesi halinde, bu durumu belgeleyen haciz tutanağının ‘aciz belgesi’ niteliğini taşımayacağını”⁶⁸

√ “Borçluya mirasbırakanından kalan taşınmazlardaki hisselerinin değerleri bilirkişi marifetiyle tesbit ettirildikten sonra, borçlunun borcunun karşılanıp karşılanmadığı dolayısı ile aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”⁶⁹

√ “Mahkeme dosyasına sunulmuş olan ‘haciz tutanağı’nın, İİK’ nun 105/II. maddesinde belirtilen ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde bulunmaması halinde, davacı alacaklıya ‘aciz belgesi’ ibraz etmesi için süre verilmesi gerekeceğini”⁷⁰

√ “Üzerine alacaklı tarafından haciz konulan borçluya ait çeşitli taşınmaz ve araçlardaki hisselerin değerleri tesbit edilmeden (dolayısı ile

⁶⁴ Bknz: 17. HD. 3.2.2009 T. 4222/384.

⁶⁵ Bknz: 17. HD. 27.1.2009 T. 4568/216.

⁶⁶ Bknz: 12. HD. 2.12.2008 T. 18203/21511.

⁶⁷ Bknz: 17. HD. 27.10.2008 T. 4002/4853.

⁶⁸ Bknz: 17. HD. 31.3.2008 T. 192/1594.

⁶⁹ Bknz: 17. HD. 17.3.2008 T. 259/1251; 1.10.2007 T. 3597/2889.

⁷⁰ Bknz: 17. HD. 29.1.2008 T. 5423/366.

borçlunun aciz halinde bulunup bulunmadığı saptanmadan) icra dairesince düzenlenen 'haciz tutanağı'nın 'aciz belgesi' niteliğinde kabul edilemeyeceğini"⁷¹

√ "Dava konusu tasarrufun İİK. 277 ya da TBK 19'a göre terditli (kademeli) olarak iptâlinin istenmiş ve mahkemece HMK. 33 uyarınca davanın İİK. 277 vd. göre açılmış iptâl davası olarak algılanmış olması halinde, 'aciz vesikası bulunmamış olması nedeniyle davanın reddine' dair verilen kararda isabetsizlik bulunmadığını"⁷²

√ "Takipte taraf olmayan üçüncü kişilerin, borçlu hakkında düzenlenen aciz vesikasının şikayet yolu ile iptâlini isteyemeyeceğini"⁷³

√ "Aciz hali'nin gerçekleşmesi, tasarrufun iptâli davasının 'dava şartı' olduğundan, mahkemece davacı-alacaklıya, 'kesin aciz vesikası' ya da 'geçici aciz vesikası yerine geçecek haciz tutanağı' ibraz etmesi için mehil verilerek, sonucuna göre hüküm kurulması gerekeceğini"⁷⁴

√ "Aciz vesikası' olarak kabul edilemeyecek bilirkişi raporuna dayanılarak, borçlunun aciz halinde olduğunun kabul edilemeyeceğini"⁷⁵

√ "Haciz işlemi yapıldığı' yazılı olmayan haciz tutanaklarının, İİK. 105 anlamında 'geçici aciz belgesi' niteliğini taşımayacağını"⁷⁶

√ "Tasarrufun iptâli davasının dinlenebilmesi için, 'borçlu hakkında alınmış kesin bir aciz vesikasının bulunması' veya 'yapılan haciz işleminin İİK. 105 anlamında geçici aciz belgesi niteliğinde olması' ya da 'tasarrufun iptâli davasının İİK. 245 uyarınca iflas idaresi' yahut 'İİK. 255/III uyarınca kendilerine yetki verilen alacaklılar' tarafından açılmış olması gerekeceğini"⁷⁷

⁷¹ Bknz: 17. HD. 23.05.2011 T. 10061/5139; 23.12.2010 T. 4727/11441; 01.07.2010 T. 3699/6225; 24.1.2008 T. 150/273; 22.10.2007 T. 4316/3156.

⁷² Bknz: 17. HD. 8.10.2007 T. 4359/3009.

⁷³ Bknz: 12. HD. 26.12.2006 T. 21812/24763.

⁷⁴ Bknz: 15. HD. 8.3.2005 T. 7623/1299; 10.11.2004 T. 1756/5785; 21.10.2004 T. 3131/5291 vb.

⁷⁵ Bknz: 19. HD. 30.9.2004 T. 5030/4768.

⁷⁶ Bknz: 15. HD. 12.5.2004 T. 6913/2676.

⁷⁷ Bknz: 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621; 1.10.2001 T. 3971/4209, 16.4.2001 T. 1400/1954 vb.

√ “Dosyada mevcut belgelerden borçlunun taşınmaz mallarına ve bankalarda mevduatına rastlanamaması ve borçluya ait çeşitli adreslerinde yapılan hacizlerde borcunu karşılayacak taşınır malının bulunmadığının saptanması halinde düzenlenen haciz tutanaklarının ‘geçici aciz belgesi’ hükmünde sayılacağını”⁷⁸

√ “‘Geçici aciz vesikası’ndan bahsedebilmek için, borçlu hakkında yapılan haciz işlemi sonunda, borçlunun borcunu karşılayacak -haczedilenler dışında- malı bulunmadığının haciz tutanağında belirtilmiş olması gerekeceğini; ‘kesin aciz vesikası’nda ise; alacağının tamamını -yapılan satış sonucunda- alamamış olan bir alacaklının bulunması gerekeceğini”⁷⁹

√ “Sadece borçlunun maaşının haczi için çalıştığı kuruma yazı yazılmakla yetinilmiş ve haciz için başka bir işlem yapılmamış olması halinde, borçlunun ‘aciz halinde olduğu’nun kabul edilemeyeceğini”⁸⁰

√ “Borçlunun mevcut olduğu anlaşılan taşınmazlarına kıymet takdiri yapıp satışa çıkarılmadan ve borcu karşılayıp karşılamadığı anlaşılmadan, düzenlenen haciz tutanağında, ‘borçlunun haczi kâbil taşınır malının bulunmadığı’nun belirtilmiş olmasının, borçlunun aciz halinde bulunduğunu göstermeyeceğini”⁸¹

√ “Diğer borçluların aciz halinin gerçekleşmemiş olmasının, tasarrufun iptâli davasının davalısı olan borçlu lehine dikkate alınabilecek bir husus olmadığını”⁸²

√ “Yapılmış olan hacze itiraz edilmesi üzerine haczin icra mahkemesince iptâl edilmiş olması halinde, ‘geçici aciz belgesi’nin varlığından söz edilemeyeceğini (ve açılan tasarrufun iptâli davasının görülemeyeceğini)”⁸³

√ “Davalı-borçlu limited şirket adına kayıtlı araçlara, icraca kıymet takdiri yapılarak, haczedilen diğer taşınır mallarla birlikte değerlendirilerek, takip konusu olacak ve eklentilerini karşılayıp karşılamayacağını ve

⁷⁸ Bknz: 17. HD. 3.12.2007 T. 2793/3985; 15. HD. 3.3.2004 T. 7118/1171.

⁷⁹ Bknz: 15. HD. 20.1.2004 T. 6317/223.

⁸⁰ Bknz: 15. HD. 11.6.2003 T. 2290/3145.

⁸¹ Bknz: 15. HD. 5.6.2003 T. 202/3020; 15.5.2003 T. 1368/2608; 11.2.2002 T. 348/631 vb.

⁸² Bknz: 15. HD. 6.11.2002 T. 3313/4951.

⁸³ Bknz: 15. HD. 23.10.2002 T. 3008/4797.

*davalı borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediği kesin olarak saptanmadan iptâl davasının görülemeyeceğini*⁸⁴

√ *“İcra mahkemesince, borçluya, babasının vefatı üzerine kendisine intikal eden taşınmaz hakkında ortaklığın giderilmesi davası açabilmesi için yetki verildiğinin anlaşılması üzerine, ‘ortaklığın giderilmesi davası sonucu, borçluya intikal eden taşınmazın alacağı karşılıyıp karşılamayacağı, dolayısıyla borçlunun aciz halinin gerçekleşip gerçekleşmediği’nin araştırılması gerekeceğini*”⁸⁵

√ *“Borçlunun haczedilen mallarının borcunu karşılamaması halinde, mal beyanında ‘taşınır/taşınmaz hiçbir mal bulunmadığını’ belirtmiş olan borçlunun bu beyanı karşısında, haciz tutanağının ‘geçici aciz belgesi’ niteliğini taşıyacağını*”⁸⁶

√ *“İcra müdürlüğünce ‘borçluya geçici aciz belgesi verilmesine’ dair kararın, takibe taraf olmayan üçüncü kişi tarafından şikayet konusu yapılamayacağını*”⁸⁷

√ *“Borçlunun ‘hiç malı bulunmadığına’ dair icra memurluğuna yaptığı mal beyanının ‘aciz belgesi’ niteliğinde sayılamayacağını*”⁸⁸

√ *“Tasarrufun iptâli’ne karar verilebilmesi için, borçlunun aciz halinde olması, başka bir anlatımla ‘haczedilenler dışında borcu karşılayacak başka malının bulunmaması’ gerekeceğini*”⁸⁹

√ *“Davacı alacaklının kendi alacağı (takip dosyası) ile ilgili olarak aciz belgesi almadan, başka alacaklının (veya aynı alacaklının başka bir dosyasından) aldığı aciz belgesine dayanarak, iptâl davası açamayacağını*”⁹⁰

⁸⁴ Bknz: 15. HD. 17.6.2002 T. 2241/3270.

⁸⁵ Bknz: 15. HD. 11.6.2002 T. 2362/3173.

⁸⁶ Bknz: 15. HD. 15.5.2002 T. 1395/2523; 18.4.2000 T. 1539/1882 vb.

⁸⁷ Bknz: 12. HD. 7.3.2002 T. 3364/4613.

⁸⁸ Bknz: 15. HD. 26.3.2001 T. 4982/1465; 7.4.1997 T. 780/1898; 13. HD. 18.5.1974 T. 1298/121.

⁸⁹ Bknz: 15. HD. 5.10.1999 T. 3250/3480.

⁹⁰ Bknz: 15. HD. 23.11.1998 T. 4281/4368; 20.4.1995 T. 1917/2378; 23.3.1994 T. 6/1772; 11.3.1992 T. 673/1216 vb.

√ “ İİK. 105. uyarınca icra müdürlüğünce düzenlenmiş olan haciz tutanağı'nın ‘geçici aciz belgesi’ sayılıp sayılmayacağını mahkemece değerlendirileceğini”⁹¹

√ “İptâl davasına dayanak teşkil eden takip dosyasındaki ödeme emrinin iptâline karar verilmiş olması halinde, davacı-alacaklının ibraz ettiği aciz belgesinin geçersiz hale geleceğini”⁹²

√ “‘Alacaklı tarafından bildirilen adresin, borçluya ait olmaması nedeniyle haciz yapılamadığını’ belirten tutanağın ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde kabul edilemeyeceğini”⁹³

√ “Kollektif şirket hakkında alınan aciz belgesinin, alacaklıya, kollektif şirket ortakları hakkında iptâl davası açma hakkı vermeyeceğini”⁹⁴ belirtmiştir.

II- Burada, alacaklıya ‘iptâl davası’ açma hakkı veren ‘haciz tutanağı’ “kesin haciz”e ilişkin olan haciz tutanağıdır. Bu nedenle;

aaa- Geçici haciz⁹⁵ **tutanağı** (İİK. mad. 69/I), “geçici aciz belgesi” yerine geçmez.

bbb- İhtiyati haciz tutanağı, borçlunun hiçbir malının bulunmadığını tesbit etse dahi, *ihtiyati haciz, kesin hacze dönüşmedikçe*, bu tutanağa dayanılarak iptâl davası açılmaz^{96 97}.

Yüksek mahkeme⁹⁸ “borçlunun adresini gizlemesi (bildirmemesi) nedeniyle ihtiyati hacizin kesin hacze dönüşmemiş olması halinde, açılmış

⁹¹ Bknz: 15. HD. 2.10.1995 T. 2300/5157.

⁹² Bknz: 15. HD. 28.4.1993 T. 2187/2016.

⁹³ Bknz: 15. HD. 18.2.1993 T. 535/696.

⁹⁴ Bknz: 13. HD. 16.4.1981 T. 1228/2844.

⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bknz: **Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.:** a.g.e., C:1, s. 1222; **Uyar, T.:** a.g. şerh, C:4, 4. Baskı, s. 5895; **Uyar, T.:** İcra Hukukunda Haciz, 2. Baskı, s. 6 vd.

⁹⁶ Bknz: 15. HD. 11.5.2004 T. 1641/2645; 24.5.2001 T. 2361/2799; 22.11.2000 T. 4738/5136 vb.

⁹⁷ **Karayazgan, G./Varol, B.:** Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar, s. 137; **Cimcoz, S.:** İcra-İflâs Hukukunda İptâl Davasının İhtilafı ve Aksayan Yönleri Üzerine Düşünceler (Yargı Dergisi, 1977/Mayıs, s. 15 vd.).

⁹⁸ Bknz: 15. HD. 5.10.2000 T. 2072/4269.

olan tasarrufun iptâli davasının hemen reddedilmeyerek, ihtiyati haczi, icrai (kesin) hacze çevirmesi için alacaklıya süre verilmesi gerekeceğini” belirtmiştir...

ccc- “Rehin açığı belgesi”ne⁹⁹ (İİK. 152) dayanılarak da iptâl davası açılmaz^{100 101}.

Uygulamadaki önemi nedeniyle şu hususu da belirtelim ki, iptâl davasına bakan mahkemede, “aciz belgesinin yetersizliği ve geçersizliği” davalı tarafından tartışma konusu yapılamaz^{102 103}. **Doktrinde**¹⁰⁴ “aciz belgesi düzenlenmesi (İİK. mad. 143) veya aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağının düzenlenmesi (İİK. mad. 105) icra dairesinin bir işlemi olduğundan, ‘aciz belgesinin geçersiz olduğu’ ancak şikayet yolu ile (İİK. mad. 16) icra mahkemesinde ileri sürülebilir ve aciz belgesinin iptali talep edilebilir (iptal davasına bakan mahkeme aciz belgesinin geçersiz olduğuna ilişkin iddiayı inceleme görevine sahip değildir)” denilmiş olmasına rağmen, uygulamada daha çok icra müdürlüğünce düzenlenen “kesin aciz belgeleri” (İİK. mad. 143) iptal davasına bakan mahkemelerde tartışılmamakta, fakat mahkemeye “geçici aciz belgesi” (İİK. mad. 105/II) yerine geçmek üzere sunulan haciz tutanakları’nın “gerçekten ‘geçici aciz belgesi’ niteliğinde olup olmadığı” mahkemelerce (ve Yargıtay’ca) tartışılmaktadır¹⁰⁵.

⁹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz: Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.: a.g.e., C:2, s. 2892 vd.; Uyar, T.: a.g. şerh. C:8, s. 12612; Uyar, T.: İcra Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, 2. Baskı, s. 466 vd.

¹⁰⁰ Bknz: 17. HD. 10.2.2011 T. 12344/1006; 15. HD. 24.10.2001 T. 2598/4758; HGK. 1.12.1999 T. 15-986/997; 15. HD. 3.11.1997 T. 4061/4665.

¹⁰¹ Karayazgan, G./Varol, B.: a.g.e., s. 137; Cimcoz, S.: a.g.m., s. 15.

¹⁰² Kostakoğlu, C.: Takip Hukukunda İptâl Davaları (Ad. D. 1989/6, s. 16 - YD. 1989/8, s. 1044 vd.).

¹⁰³ Bknz: HGK. 2.3.2005 T. 15-100/119; 15. HD. 9.12.2005 T. 5440/6398; 13.9.2000 T. 3147/3774 vb.

¹⁰⁴ Kuru, B.: a.g.e., s. 1416; Öztekin, S.: a.g.e., s. 76; Öztekin, S.: İptâl Davası Açma Hakkı İle Bağlantılı Olarak Hacizdeki Borç Ödemeden Aciz Vesikası ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (Bankacılar Dergisi, S. 1998/27, s. 92; Muşul, T.: Tasarrufun İptali Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşüncelerimiz (Legal Huk. Der. Ekim/2014, s. 2833).

¹⁰⁵ Bknz: 17. HD. 22.10.2007 T. 4316/3156 - 17. HD. 1.7.2008 T. 2898/3682; 11.3.2008 T. 287/1141; 6.3.2008 T. 4113/1082; 22.10.2007 T. 4353/3158; 4.10.2007 T. 4627/2955;

Ancak, bu belgenin iptâli için şikayet yoluna (icra mahkemesine) başvurulmuşsa, iptâl davasına bakan mahkemece, şikayetin sonuçlanması “*bekletici sorun*” yapılı¹⁰⁶.

İptâl davası açabilmesi için, alacaklının “*aciz belgesi*”ne sahip olması niçin istenmektedir? İptâl davası, alacaklının alacağını, kısmen ya da tamamen borçlunun malvarlığından -onun, alacaklılarına zarar vermek amacı ile mallarını kaçırmış olması nedeniyle- sağlayamadığı durumlarda açılabilen bir dava olduğundan, alacaklı “borçlusunun aciz halinde olduğunu” ancak aciz belgesi ile kanıtlayabildiğinden, iptâl davası açan alacaklının, icra müdürlüğünden alacağı “aciz belgesi”ni “İİK. mad. 143, 105/I” (ya da; geçici aciz belgesi hükmündeki “haciz tutanağını” “İİK. mad. 105/II”) mahkemeye -ileride belirteceğimiz gibi; “dava dilekçesi” ile birlikte ya da yargılama sona erinceye kadar- sunması gerekir...

III- Davacının “*aciz belgesi*”ne sahip olması, iptâl davasının “*dinlenme koşulu*” (dava şartı) dur^{107 108}. Bu nedenle, davacının, dava dilekçesine “aciz belgesi”ni de eklemesi uygun olur¹⁰⁹. Mahkemenin, *kendiliğinden*, davanın açıldığı tarihte bu dava koşulunun gerçekleşmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırması gerekir^{110 111}. Burada karşımıza şöyle bir sorun

8.10.2007 T. 4394/3010 vb. - 15. HD. 23.3.2006 T. 6110/1677; 6.2.2006 T. 2375/479; 14.6.2005 T. 1068/3563 vb. - HGK. 2.3.2005 T. 15-100/119; 15. HD. 9.12.2005 T. 5440/6398; 13.9.2000 T. 3147/3774 vb.- 15. HD. 12.5.2004 T. 6913/2676.

¹⁰⁶ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042.

¹⁰⁷ **Kuru**, B.: İcra ve İflas Hukuku, C:4, s. 3494 vd.; **Kuru**, B.: a.g.e., s. 1212; **Pekcanitez**, H./**Altay**, O./**Özkan**, M. S./**Özkes**, M.: İcra ve İflas Hukuku, 6. Bası, s. 683; **Umar**, B.: İptâl Davaları, s. 36; **Gürdoğan**, B.: İflas Hukuku, s. 238; **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s. 14 - Yasa D. 1989/8, s. 1043; **Üstündağ**, S.: İflas Hukuku, s. 240, dipn. 2; **Muşul**, T.: a.g.e., s. 1169 vd.

¹⁰⁸ Bknz: 17. HD. 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 4.11.2004 T. 1832/5619 vb.

¹⁰⁹ **Akyazan**, S.: Borç Ödemeden Aciz Vesikası (Ansay Armağanı, s. 320).

¹¹⁰ **Umar**, B.: a.g.e., s. 36; **Kuru**, B.: a.g.e., C:4, s. 3494; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1212; **Gürdoğan**, B.: a.g.e., s. 238; **Sarısözen**, İ.: İcra ve İflas Hukukuna Göre İptâl Davasında Yargılama Usulü (ABD. 1977/2, s. 284); **Güneren**, A.: İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarruf İptâl Davaları, s. 1078.

¹¹¹ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 9664/4520; 19.03.2013 T. 5119/3664; 21.03.2013 T. 8057/3971; 14.03.2013 T. 5569/3301; 19.7.2007 T. 3037/2545; 12.7.2007 T. 3032/2476; 4.11.2004 T. 1832/5619 vb.

çıkabilir: Davacı -alacaklı, mahkemece, dava henüz “aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmamış olması” nedeniyle red edilmeden, bir “aciz belgesi” alır ve bunu mahkemeye sunarsa ne şekilde karar verilecektir? **Doktrinde** ileri sürülen -bizim de katıldığımız- **görüğe göre**¹¹², *bu durumda başlangıçtaki “dava koşulu” noksanlığı ortadan kalkmış olacağından mahkemenin artık davaya bakması gerekir, çünkü hüküm sırasında “dava koşulu” tamamdır.* Başka bir deyişle, dava koşulları, dava açılmasından, hükmün verilmesine kadar var olmalıdır. Davanın dışında, bir dava koşulunun noksan olduğu tesbit edilirse dava esasa girmeden (usulden) red edilir. Fakat, bu ihmal edilmiş olup da, bu dava koşulunun noksan olmasına rağmen, esasa girilmiş ve dava sırasında, o dava koşulu noksanlığı ortadan kalkmış (giderilmiş) ise, hüküm anında, bütün dava koşulları tamam olduğundan, davanın esası hakkında karar verilir. Yani, dava “dava koşullarının başlangıçta noksan olduğu” gerekçesiyle usulden red edilmez. İptâl davası, borç ödemedenden aciz belgesi alınmadan önce açılırsa, dava koşulu noksandır. Fakat, davacı-alacaklı, iptâl davasından sonra aldığı aciz belgesini mahkemeye verirse, bununla dava koşulu tamamlanmış olacağından, mahkemenin davaya bakması gerekir.

Diğer bir görüşe göre¹¹³ ise; *dava koşullarının, davanın açıldığı tarihte var olması gerekir. Dava tarihinde, davacı aciz belgesi almamışsa, açtığı iptâl davası red edilmelidir.*

Davacı-alacaklının mahkemeye sunacağı “aciz belgesi”nin, davanın açıldığı tarihte “borçlunun aciz halinde olduğunu” ortaya koyması gerekir¹¹⁴. Eğer, mahkemeye sunulan “aciz belgesi” borçlunun, davanın açılma-

¹¹² **Kuru**, B.: a.g.e., C:4, s. 3496; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1413; **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s. 14 - Yasa D. 1989/8, s. 1043); **Şimşek**, E.: Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, s. 851; **Karataş**, İ./**Ertekin**, E.: Tasarrufun İptâli Davaları, s. 55 vd.; **Öztek**, S.: a.g.e., s. 68, dipn. 51 civarı; **Yıldırım** K.: İcra ve İflas Hukukunda İptâl Davaları, s. 252; **Öztek**, S.: a.g.m., s. 89.

¹¹³ **Umar**, B.: a.g.e., s. 37; **Berkin**, N.: İflas Hukuku, s. 498; **Olgaç**, S.: Yargıtay İçtihatları Işığı Altında İcra ve İflas Hukukunda İptâl Davaları (Dr. A. Seçkin’e Armağan, 1974, s. 459).

¹¹⁴ **Kostakoğlu**, C.: a.g.m., s. 14 vd.; **Öztek**, S.: a.g.e., s. 71; **Muşul**, T.: Tasarrufun İptâli Davasında Dava Şartı Olarak Aciz Vesikası, Sorunlar, Yargıtay Kararları ve Düşünceleriniz (Legal Huk. D. Ekim/2004, s. 2827 vd.).

¹¹⁵ Aynı dođrultuda: 13.HD. 24.6.1982 T. 1699/4690; 15. HD. 22.10.1984 T. 1407/3166 - 15. HD. 21.9.1989 T. 2097/3737.

sından sonraki tarihte aciz halinde bulunduğunu” belirtiyorsa, bu durumda davanın “esasa girilmeden” (usulden) red edilmesi gerekir. Ancak uygulamada -yüksek mahkemenin son (yeni) içtihatlarında- bu kurala titizlikle uyulduğu söylenemez¹¹⁶.

Yüksek mahkeme önceleri (iptâl davalarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde, kimi kararlarında; **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**^{117 118} (ve **Hukuk Genel Kurulu**^{119 120}) ikinci görüşü benimsemişken, yakın zamana kadar iptâl davalarına ilişkin kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹²¹ ve bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi** bu görüşten ayrılarak, “*aciz belgesinin dava açılmadan önce alınmış olmasının zorunlu olmadığını, davadan önce veya davadan sonra*¹²² *başlamış bir icra takibine dayalı olarak, davadan sonra da düzenlenmiş olabileceğini (ve duruşmanın bitmesine kadar, hatta Yargıtay incelemesi aşamasında veya Yargıtay bozmasından sonraki duruşmalarda da mahkemeye ibraz edilebileceğini)*”¹²³ belirtmiştir...

IV- Buraya kadar ayrıntılı olarak açıklandığı gibi, mahkemeye aciz belgesi sunmak, iptâl davalarının dinlenebilmesi için bir *ön şart* ise de, bu zorunluluk eğer özel bir kanun hükmü ile kaldırılmış ise, o zaman kendisine bu olanak tanınan alacaklılar, “aciz belgesi” ibraz etmeden, iptâl davası

¹¹⁶ Bknz: 17. HD. 8.7.2008 T. 848/3817; 11.6.2007 T. 2003/2018; 15. HD. 11.7.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.4.2004 T. 15-182/220 vb.

¹¹⁷ Bknz: 13. HD. 24.6.1982 T. 1699/4690.

¹¹⁸ Karş: 13. HD. 1.6.1981 T. 2245/4164 - 27.9.2979 T. 4000/4691 - 23.11.1978 T. 3850/4936).

¹¹⁹ Bknz: HGK. 13.3.1976 T. E:1974/12-201, K:1064.

¹²⁰ Karş: HGK. 18.1.1967 T. E:1966/İc. İf-684, K:13.

¹²¹ Bknz: 15. HD.16.1.2007 T. 3981/62; 22.3.2006 T. 6110/1677; 2.5.2005 T. 7075/2686; 9.12.2004 T. 5440/6398; 3.11.2004 T. 5591/6591 vb.

¹²² Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199.

¹²³ Bknz: 17. HD. 19.03.2013 T. 5119/3664; 14.03.2013 T. 5569/3301; 21.03.2013 T. 12347/3975; 14.03.2013 T. 5988/3307; 18.04.2012 T. 12788/4874; 19.01.2012 T. 1829/269; 31.01.2011 T. 6288/599; 23.12.2010 T. 3122/11438; 18.10.2010 T. 3843/8423; 04.10.2010 T. 3847/7702; 30.09.2010 T. 8378/7582; 23.09.2010 T. 2641/7568; 01.07.2010 T. 5069/6229; 08.06.2010 T. 2315/5299; 20.5.2008 T. 1919/2695; 18.3.2008 T. 113/1353; 17.3.2008 T. 357/1253; 27.9.2007 T. 3309/2815; 19.7.2007 T. 2982/2552.

açabilirler. Örneğin; **5411 sayılı Bankacılık Kanunu** uyarınca; TMSF tarafından¹²⁴ Fon (kamu) Bankaları tarafından¹²⁵ Fon'a devredilen Bankalar tarafından¹²⁶, RTC Varlık Yönetim A.Ş. tarafından¹²⁷, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ya da hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan bankalar tarafından¹²⁸ Türkiye Vakıflar Bankası A.O. tarafından¹²⁹, açılan iptâl davalarında “*aciz belgesi*” aranmaz...

Ayrıca; muvazaa nedenine dayalı olarak açılan tasarrufun iptâli davaları hakkında verilen kararları yakın zamana kadar temyizden incelemiş olan **Yargıtay 4. Hukuk Dairesi**¹³⁰ ile bugün tüm «tasarrufun iptali davaları»na ilişkin kararları incelemekte olan **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹³¹ de, bugüne kadar hiç sapma göstermeden oluşturduğu içtihatlarında”davacı-alacaklı tarafından açılmış veya açılacak alacak (tazminat) davasını sonuçsuz (karşılıksız) bırakmak amacı ile kötü niyetli borçlu davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasında yapılmış olan danışıklı (muvazaalı) mal kaçırmaya yönelik hukuki işlemlerin (tasarrufların) iptâli için de -TBK. 19'a dayalı olarak- iptâl davası açılabilceğini, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ ibraz etmesine gerek bulunmadığını”, “davacı-alacaklı tarafından ‘kendisine borçlu olan davalı ile diğer davalı üçüncü kişi arasındaki işlemin, danışıklı (muvazaalı) olduğu, kendisini alacağından yoksun bırakmak amacıyla yapılmış olduğu’ ileri sürülerek TBK. 19 dayanılarak iptâl davası açılabilceğini, bu davanın dinlenebilmesi için, davacı-alacaklının ayrıca ‘aciz belgesi’ne dayanmak zorunda olmadığını” belirtmiştir...

¹²⁴ Bknz: 17. HD. 30.10.2007 T. 4626/3300; 19.7.2007 T. 1079/2553; 15. HD. 5.7.2006 T. 2840/4211 vb.

¹²⁵ Bknz: 17. HD. 28.11.2008 T. 2743/5604; 30.10.2008 T. 1887/4838; 24.6.2008 T. 1053/3480 vb.

¹²⁶ Bknz: 15. HD. 17.4.2006 T. 7979/2249.

¹²⁷ Bknz: 17. HD. 19.2.2009 T: 277/806; 19.11.2008 T. 2339/5386.

¹²⁸ Bknz: 17. HD. 3.3.2008 T. 5058/995.

¹²⁹ Bknz: 17. HD. 09.05.2011 T. 9914/4455; 3.2.2009 T. 4842/389.

¹³⁰ Bknz: 4. HD. 17.3.2008 T. 6100/3475; 17.3.2008 T. 1813/3444; 21.2.2008 T. 5775/2100 vb.

¹³¹ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 6151/4361; 04.03.2013 T. 5918/2619.

Buraya kadar incelenen, iptâl davası açabilmek için “aciz belgesi”ne sahip olma koşulu, 538 sayılı Kanunun hazırlık çalışmaları sırasında -1965 yılında- kaldırılmak istenmiş¹³² ve bu istek Hükümet Tasarısına girmişse de, Millet Meclisi Adalet Komisyonu bu değişikliği benimsememiş ve istek böylece kanunlaşmamıştır¹³³.

V- Davacının, iptâl davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için aciz belgesi alıp, mahkemeye vermek zorunda olması, borçlu hakkında, -iptal davası açılmadan önce veya iptal davasından sonra-¹³⁴ icra takibi yapmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, “aciz belgesi” -ya da “aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı”- icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusunu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, “aciz belgesi” verilmesi düşünülemez. Hatta, alacaklının sadece icra takibi yapmış olması yeterli olmayıp, *bu takibin kesinleşmiş -ve alacaklının, borçlunun mallarının haczini istemiş- olması gereklidir*^{135 136}.

Yüksek mahkeme, “icra takibinin kesinleşmiş olması” koşulu ile ilgili olarak;

√ “Tasarrufun iptali davalarında davacının kesinleşmiş bir alacağı olmasının dava şartı olduğunu”¹³⁷

√ “Tasarrufun iptali davasında varlığı zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olması bir zorunluluk olmadığından icra takibinin dava tarihinden sonra yapılabileceği, önemli olan yargılama aşamasında borçlu hakkında icra takibinin varlığı olduğunu”¹³⁸

¹³² **Gürdoğan**, B.: İptâl Davaları (İcra ve İflas Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1965, s. 162 vd.).

¹³³ **Önen**, T.: İptâl Davaları (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. 1969/1, s. 41).

¹³⁴ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199.

¹³⁵ **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s. 23 vd. - Yasa D. 1989/8, s. 1050 vd.); **Şimşek**, E.: a.g.e., s. 852.

¹³⁶ Bknz: 17.HD. 26.12.2008 T.4215/5810; 14.7.2008 T. 2594/3948; 26.6.2008 T. 727/3542; HGK. 8.3.2006 T. 15-34/36, 15. HD. 28.6.2005 T. 1163/3873; 17.12.2003 T. 4545/6078; 18.11.2003 T. 4639/5513; 5.5.2003 T. 898/2384 vb.

¹³⁷ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8176/4516.

¹³⁸ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199.

√ “Tasarrufun iptali davasının açıldığı gün (ya da daha sonra) icra takibinin başlatılmasının mümkün olduğu, böyle bir durumda mahkemece ‘davacı tarafından yapılmış bir icra takibi bulunmadığı’ gerekçesi ile ‘iptal davasının reddine’ karar verilemeyeceği, mahkemece davanın esasına girilerek iptal koşullarının oluşup oluşmadığının incelenerek bir karar verilmesi gerekeceğini”¹³⁹

√ “İptal davasının açılabilmesi koşullarından birinin de, kesinleşmiş bir alacağın bulunması olduğunu”¹⁴⁰

√ “İcra mahkemesince zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmesi halinde, davacı tarafından İİK. mad. 33a/2 uyarınca, yedi gün içinde dava açılmaması halinde, geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemeyeceğinden, mahkemece tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesi gerekeceğini- Borçludan aldığı malı elden çıkaran davalıdan, elden çıkardığı tarihteki gerçek bedelin, alacak ve fer’ileriyle sınırlı olmak üzere tahsiline hükmolunacağı nazara alınarak taşınmazın dördüncü kişiye geçişi için davacıdan talebi sorularak bu kişinin davaya dahil edilmesi halinde delilleri toplanıp yargılamaya devam ile bir hüküm verilmesi gerekeceğini- Davacının takibe konu ettiği çeklerin keşide tarihlerinin iptali istenen tasarruftan çok sonra olduğu nazara alınarak, davacının alacağın daha önce doğduğuna dair delilleri mahkemece sorulmadan karar verilemeyeceğini”¹⁴¹

√ “Davacı alacaklılarının, ayrı ayrı alacakları nedeniyle farklı dosyalardan takip yapmış olmaları halinde aralarında ‘zorunlu takip arkadaşlığı’ değil ‘ihtiyari takip arkadaşlığı’ var sayılacağını; dava koşullarının her takip dosyası bakımından ayrı ayrı araştırılması gerekeceğini”¹⁴²

√ “İptâl davasının açılabilmesi için, davacı-alacaklının davalı-borçlu hakkında icra takibi yapmış, bu takibin -davadan önce veya dava sırasında- kesinleşerek, davacının davalıda gerçekleştirmiş bir alacağının bulunmasının zorunlu olduğunu”¹⁴³

¹³⁹ Bknz: 17. HD. 26.11.2012 T. 6703/13012.

¹⁴⁰ Bknz: 17. HD. 10.09.2012 T. 6784/8885.

¹⁴¹ Bknz: 17. HD. 28.03.2012 T. 1335/3768.

¹⁴² Bknz: 17. HD. 26.04.2011 T. 10675/3948.

¹⁴³ Bknz: 15. HD. 28.11.1999 T. 5051/173; 05.05.2003 T. 898/2384; 17. HD. 29.05.2008 T. 386/2885; 26.06.2008 T. 727/3542; 15.05.2008 T. 1800/2608; 22.04.2008 T. 459/2096;

√ “İptâl davalarında, ‘davacının davalıda bir alacağının bulunmasının’ ve ‘davacının borçlu hakkında yaptığı icra takibinden bir sonuç elde edememiş olması’nın ön koşul olduğunu”¹⁴⁴

√ “Alacaklı sıfatı ile borçlu ve onunla işlemde bulunan 3. kişi aleyhine açılan ‘borçlunun 3. kişiye yaptığı muvazaalı satış işleminin iptali’ davasında, icra takibinin kesinleşmesi yeterli olmayıp, aynı zamanda takip konusu alacağın da kesinleşmesi gerekeceğinden, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılıp devam eden olumsuz tespit davasının sonucunun, iptal davası için ‘bekletici mesele’ oluşturacağını”¹⁴⁵

√ “Borçlunun, hakkında yapılan -ilamsız- takibe itiraz etmiş ve alacaklı tarafından “itirazın iptali davası” açılmış olması halinde, tasarrufun iptali davasında, itirazın iptali davasının kesinleşecek sonucunun ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini”¹⁴⁶

√ “İptal davasının dayandığı icra takip dosyasında, borçluya gönderilen ödeme/icra emrinin, Tebligat Kanunu’nun hükümlerine uygun olarak borçluya tebliğ edilip, takibin kesinleşmiş olması gerektiğini”¹⁴⁷

√ “Davalı-borçlu hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmaması halinde, açılmış olan davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”¹⁴⁸

√ “Borçluya karşı yapılmış olan icra takibi hakkında, İİK. 71 uyarınca icra mahkemesince ‘icranın geri bırakılması’ kararı verilmişse, mahkemece ‘tasarrufun iptali davasının reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”¹⁴⁹

15. HD. 22.09.1997 T. 3757/3864; 28.06.2005 T. 1163/3873; 17. HD. 14.07.2008 T. 2594/3948; 15. HD. 18.11.2003 T. 4639/5513; 17.12.2003 T. 4545/6078; 04.12.2000 T. 3553/5342; 17. HD. 26.12.2008 T. 4215/5810; HGK. 08.03.2006 T. 15-34/36; 17. HD. 26.05.2011 T. 9358/5323; 16.05.2011 T. 3901/4867; 24.03.2011 T. 7161/2673; 07.03.2011 T. 6767/1995; 07.02.2011 T. 12468/899; 04.11.2010 T. 5462/9379; 03.06.2010 T. 3019/5107; 26.12.2008 T. 4215/5810 (www.e-uyar.com).

¹⁴⁴ Bknz: 15. HD. 24.05.1989 T. 4546/2485; 17. HD. 24.03.2011 T. 2174/2656.

¹⁴⁵ Bknz: 17. HD. 20.10.2009 T. 4804/6607; 06.04.2010 T. 2043/3166; HGK. 11.06.1997 T. 4-332/520; 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899.

¹⁴⁶ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T. 10319/1442.

¹⁴⁷ Bknz: 17. HD. 8.2.2010 T. 10275/857; 14.9.2009 T. 3384/5315.

¹⁴⁸ Bknz: 17. HD. 21.1.2010 T. 9229/181.

¹⁴⁹ Bknz: 17. HD. 19.1.2010 T. 7767/96.

√ “Tasarrufun iptali davalarında ‘borçlu hakkında yapılmış olan icra takibinin kesinleşmiş olması’nın, davanın ön koşulu olduğunu”¹⁵⁰

√ “Tasarrufun iptali davasının dayanağını teşkil eden takipte -kesinleşen mahkeme kararı ile- borçlunun alacaklıya borçlu bulunmadığının (borçlunun, borçlu olmadığı) saptanmış olması halinde, açılmış olan tasarrufun iptali davasının red edilmesi gerekeceğini”¹⁵¹

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, alacaklı tarafından, davalı-borçlu aleyhine yapılmış bir icra takibi bulunması gerektiğini”¹⁵²

√ “Takip dayanağı nafaka ilamının kısmen bozulmuş olmasının -davacının alacağının kısmen de olsa mevcut sayıldığı durumların- davanın reddine neden olmayacağını”¹⁵³

√ “Tasarrufun iptali davalarının dinlenebilmesi için; ‘davacının davalı -borçluda gerçek bir alacağının bulunması’, ‘borçlu hakkında yapılan icra takibinin kesinleşmiş olması’, ‘iptal konusu tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılmış olması’ ve ‘borçlu hakkında alınmış aciz belgesinin bulunması’nın gerekli olduğunu”¹⁵⁴

√ “Muhtemel bir alacak için tasarrufun iptali davası açılmayacağını”¹⁵⁵

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, öncelikle kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerektiğini, yapılmış olan icra takibinin icra mahkemesince iptal edilmiş olması halinde, tasarrufun iptali davasının da reddedilmesi gerekeceğini”¹⁵⁶

¹⁵⁰ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 8452/9007; 15.12.2009 T. 8495/8457; 12.11.2009 T. 8903/7489 vb.

¹⁵¹ Bknz: 17. HD. 23.11.2009 T. 6128/7781; 13.4.2009 T. 5713/2307; 30.3.2009 T. 5342/1822.

¹⁵² Bknz: 17. HD. 16.11.2009 T. 6501/7528.

¹⁵³ Bknz: 17. HD. 30.6.2009 T. 2907/4754.

¹⁵⁴ Bknz: 17. HD. 20.5.2009 T. 2951/3395.

¹⁵⁵ Bknz: 17. HD. 11.5.2009 T. 318/3005.

¹⁵⁶ Bknz: 17. HD. 19.1.2009 T. 3254/11; 20.1.2008 T. 2843/90.

√ “İcra takibinin, takip tarihinde ölü olan kişiye karşı yapılmış olması halinde, usulüne uygun bir takip bulunmadığından, bu takibe dayalı olarak iptâl davası açılmayacağını”¹⁵⁷

√ “İptâl davasının dinlenebilmesi için varlığı zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olmasının gerekmediğini, yapılan yargılama aşamasında icra takibin bulunmasının, davanın dinlenebilmesi için yeterli olduğunu”¹⁵⁸

√ “Takip konusu borca, borçlu tarafından itiraz edilmiş olması üzerine alacaklı tarafından ‘itirazın iptâli davası’ açılmamış ya da ‘itirazın kaldırılması’nın istenmemiş sadece borçlu tarafından açılmış olan menfi tesbit davası reddedilmiş ise, ‘icra takibinin kesinleştiği’ kabul edilerek açılmış olan tasarrufun iptâli davasına bakılmayacağını”¹⁵⁹

√ “İcra takibinin, iptâl davasının açılmasından sonra kesinleşmiş olmasının, davanın incelenmesine engel teşkil etmeyeceğini”¹⁶⁰

√ “Borçlunun, kambiyo senetlerine mahsus -örnek: 10- ödeme emrine itiraz etmiş olmasının, takibin kesinleşmediğini göstermeyeceğini (ve buna dayalı olarak alacaklının ‘iptâl davası’ açabileceğini)”¹⁶¹

√ “Borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden (takip kesinleşmeden) haciz yapılmış olduğunun saptanması halinde, alacaklının açtığı iptâl davasının reddedilmesi gerekeceğini”¹⁶²

belirtmiştir...

VI- Açılmış olan tasarrufun iptali davasında, “takip konusu alacağın kesinleşmesi” için, bazı davaların sonuçlarının mahkemece «bekletici mesele» yapılması gerekir. **Yüksek mahkeme**, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemine ilişkin davalarda, davacının zararının, dolayısı ile de, alacak hakkının ‘desteğinin ölüm

¹⁵⁷ Bknz: 17. HD. 6.11.2007 T. 4751/3439.

¹⁵⁸ Bknz: 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515.

¹⁵⁹ Bknz: 15. HD. 4.10.2000 T. 3682/4236.

¹⁶⁰ Bknz: 15. HD. 12.9.1995 T. 4203/4514.

¹⁶¹ Bknz: 15. HD. 20.12.1994 T. 5801/7717.

¹⁶² Bknz: 15. HD. 12.3.1992 T. 823/1256.

gününde' doğmuş sayılacağı, bu davada davacının borçlu hakkında icra takibine geçmiş olmasına ve onun hakkında aciz belgesi almış olmasına gerek bulunmadığı ancak davacının açmış olduğu tazminat davasının sonucunun beklenerek tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılması gerekeceğini"¹⁶³

√ "Alacaklı sıfatı ile borçlu ve onunla işlemde bulunan 3.kişi aleyhine açılan 'borçlunun 3. kişiye yaptığı muvazaalı satış işleminin iptali' davasında, icra takibinin kesinleşmesi yeterli olamayıp, aynı zamanda takip konusu alacağın da kesinleşmesi gerekeğinden, borçlu tarafından alacaklıya karşı açılıp devam eden olumsuz tespit davasının sonucunun, iptâl davası için 'bekletici mesele' oluşturacağını"¹⁶⁴

√ "Tasarrufun iptâli davasının dinlenme koşullarından birisinin de 'takip konusu alacağın kesinleşmiş olması' gerektiğinden, takip konusu borca, itiraz edilmiş olması ve alacaklı tarafından 'itirazın iptali davası' açılmış olması (ya da; icra mahkemesinden 'itirazın kaldırılması'nın talep edilmiş olması) halinde, mahkemece bunların sonucunun (kesinleşmesinin) "bekletici mesele" yapılması gerekeceğini"¹⁶⁵

√ "İtirazın iptali davaları'nın, tasarrufun iptali davalarında 'bekletici mesele' olarak kabul edilmesi gerektiğinden, bu iki davanın birleştirilerek birlikte görülemeyeceğini"¹⁶⁶

√ "Tasarrufun iptâli davasının 'tazminat davası' nedeniyle açılmış olması ve mahkemece hükmedilmiş olan tazminatın Yargıtay'ca bozulmuş olması halinde, tazminat davasının kesinleşmesi beklenmeden tasarrufun iptâli davasının sonuçlandırılmayacağını"¹⁶⁷

¹⁶³ Bknz: HGK. 04.07.2007 T. 4-450/449; 4. HD. 08.03.2011 T. 407/2480; 17. HD. 25.09.2006 T. 11117/9749.

¹⁶⁴ Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 6.4.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.6.1997 T. 4-332/520.

¹⁶⁵ Bknz: 17. HD. 23.2.2010 T: 10319/1442; 4. HD. 22.6.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.5.2009 T: 203/3002 vb.

¹⁶⁶ Bknz: 17. HD. 16.3.2009 T: 1612/1477.

¹⁶⁷ Bknz: HGK. 8.3.2006 T. 15-34/36.

√ “Mahkemece icra (ödeme) emrinin davalı-borçluya tebliğ ettirilmesi ve böylece takibin kesinleşmesi beklenerek, sonucuna göre, tasarrufun iptali davası hakkında karar verilmesi gerekeceğini”¹⁶⁸

√ “Davalı-borçlu tarafından yapıldığı anlaşılan ‘aciz belgesinin iptali’ konusundaki şikayetin sonucunun, iptâl davasında ‘bekletici mesele’ yapılması gerekeceğini”¹⁶⁹

belirtmiştir.

VII- Mahkeme, açılan iptâl davasını, aciz belgesi sunulmamış olması nedeniyle red ederse, “...dava şartı yerine getirilmemiş olması nedeniyle, açılan davanın reddine...” şeklinde karar vermelidir¹⁷⁰. Davacı-alacaklının açtığı iptâl davası, “aciz belgesi” olmadığı için reddedilirse, aynı alacaklı, alacağı aciz belgesine dayanarak, ikinci kez iptâl davası açabilir¹⁷¹.

Keza, davacının mahkemeye sunduğu aciz vesikası icra mahkemesince iptal edilir ve açtığı tasarrufun iptali davası bu nedenle red edilirse, davacı yeni bir aciz vesikası olarak tekrar tasarrufun iptali davası açabilir¹⁷².

İptâl davası, birden fazla “aciz belgesi sahibi alacaklı” tarafından, birlikte açılabilir. Çünkü, dava, her biri için aynı sebepten doğmaktadır (HMK. mad. 57/c)¹⁷³. **Yüksek mahkeme**^{174 175} “aynı şirkette çalışan işçilerin, işçilik alacağından dolayı açtıkları dava sonunda aldıkları ilama dayalı takipteki alacaklarının ödenmemesi üzerine ‘birlikte’ tasarrufun iptali davası açabileceklerini” belirtmiştir.

İİK.nun 277 vd. maddelerine göre açılan tasarrufun iptali davalarında, davalı üçüncü kişinin “borçlu ile alacaklı arasındaki icra takibinin muva-

¹⁶⁸ Bknz: 15. HD. 22.1.2001 T. 5903/362.

¹⁶⁹ Bknz: 15. HD. 7.5.1992 T. 2135/2460; 4.3.1992 T. 869/1042.

¹⁷⁰ Bknz: 17. HD. 8.7.2008 T. 848/3817; 11.6.2007 T. 2300/2018; 15. HD. 11.7.2006 T. 2937/4343; HGK. 14.4.2004 T. 15-182/220 vb.

¹⁷¹ Bknz: 15. HD. 2.3.2004 T. 87/1109; 28.3.2002 T. 1005/1456.

¹⁷² Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 12533/221.

¹⁷³ **Kuru**, B.: a.g.e., C:4, s. 3503; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1419; **Olgaç**, S.: a.g.m., s. 459; **Yıldırım**, M. K.: a.g.e., s. 254; **Öztek**, S.: a.g.m., s. 92 vd.

¹⁷⁴ Bknz: 17. HD. 4.5.2009 T. 154/2806.

¹⁷⁵ Karş: 15. HD. 06.03.2003 T. 4758/1118.

zaalı olduğunu” ileri sürmesi halinde, mahkemece bu iddianın incelenmesi gerekir. Çünkü iptâl davasının dinlenebilirlik koşullarından birisi de “tasarrufta bulunan kişinin ‘borçlu’ durumda olması”, başka bir deyişle alacaklının gerçekten ‘alacaklı’ sıfatını taşımasıdır^{176 177}.

Bu durumda, “davacı-alacaklının alacağın muvazaalı olduğunu” davalı-üçüncü kişinin ispat etmesi gerekir.

VIII- İptâl davasının dinlenebilmesi için ayrıca, “davacı-alacaklının alacağının, dava (iptâl) konusu tasarruftan önce doğmuş olması” gerekli midir? Başka bir deyişle, davacı-alacaklı, “kendi alacağının doğum tarihinden önce yapılan tasarrufların iptâlini” isteyemez mi? Bu konunun **doktrinde** tartışmalı olduğunu görüyoruz. Gerçekten **bir görüşe göre**¹⁷⁸; “alacaklının alacağının doğum tarihi, iptâle konu tasarruftan sonra olsa bile, alacaklının iptâl davası açma hakkı vardır.” Buna karşın **diğer bir görüşe göre**¹⁷⁹ ise, “yasa, borçlanan bir kişinin malvarlığının, borçlandığı tarih itibariyle alacaklıya karşı borcu miktarınca muhafazasını ve alacağın güvencesini sağlamak üzere hüküm düzenlemiştir. Kanun maddelerinin Millet Meclisi Adalet Encümenindeki müzakereleri sırasında, borçlunun, hiç borçlu olmadığı zamanda yaptığı tasarrufların iptâlinin doğru olmayacağı belirtilmiştir... Tasarrufun yapıldığı tarihte bir alacaklı mevcut olmalıdır ki, yasanın koruyucu hükümlerinden istifade etsin. Nitekim alacaklının, borçlu ile borçlandırıcı işleme girerken, onun malvarlığını ve edim gücünü incelediğini ve durumunu bilerek onunla hukuki ilişkide bulunduğunu kabul etmek

¹⁷⁶ **Kuru, B.:** a.g.e., C:4, s. 3506; **Kuru, B.:** El Kitabı, s. 1213; **Pekcanitez, H./Atalay, O./Özkan, M. S./Özekes, M.:** a.g.e., s. 686; **Güneren, A.:** a.g.e., s. 1058.

¹⁷⁷ Bknz: 17. HD. 11.04.2012 T. 1729/4537; 11.07.2012 T. 5955/8883; 30.10.2007 T. 4356/3297; 15. HD. 10.6.2003 T. 587/3094; HGK. 19.6.2002 T. 15-495/528; 15. HD. 1.4.1997 T. 1262/1778; HGK. 26.2.1997 T. 15-890/127 vb.

¹⁷⁸ **Kuru, B.:** İflas ve Konkordato Hukuku, s. 277 (Ancak, sayın hocamız daha sonra bu görüşünden dönerek, aşağıdaki ikinci görüşe katılmıştır); **Berkin, N.:** a.g.e., s. 499; **Üstündağ, S.:** İflas Hukuku 7. Bası, s. 284; **Altay, S.:** Türk İflas Hukuku, C:1, s. 625.

¹⁷⁹ **Kostakoğlu, C.:** a.g.m. (Ad. D. 1989/6, s. 20 vd. - Yasa D. 1989/8, s. 1047 vd.); **Kuru, B.:** a.g.e., C:4, s. 3419; **Kuru, B.:** El Kitabı, s. 1199; **Muşul, T.:** a.g.e., s. 1175; **Karataş, İ./Ertekin, E.:** a.g.e., s. 74; **Güneren, A.:** a.g.e., s. 1069; **Akşener, H. S.:** Borcun Doğum Anı ve Tasarrufun İptâli Davaları Yönünden Önemi (Legal Huk. D. Aralık/2008, s. 4007).

gerekir. Borçlunun ekonomik gücünü yeterince incelemeden borçlandırma işleminden önceki zamanda yapılan tasarruftan kendisi için bir yarar sağlayamaz. Bu suretle, kural olarak, tasarrufun yapıldığı tarihte alacaklı durumunda olan kişi, iptâl davası açabilir, diğer bir ifade ile tasarrufun yapıldığı tarihte üçüncü kişi ile hukuki ilişkide bulunan kişi, borçlu durumda olmalıdır ki, yukarıda sözü edilen tasarruflarının iptâli mümkün olabilsin...”

Kanımızca birinci görüş daha isabetlidir. Çünkü, Kanunda (yeni; İİK. mad. 278, 279 ve 280’de) açıkça böyle bir koşul öngörülmediği halde, bu maddelerin uygulanmasında bu koşulu aramak, borçlunun bilinçli olarak önceden mal kaçırmak amacı ile yaptığı tasarrufları iptâl kapsamı dışında bırakır. Borçlu önce yaptığı tasarruflarla malvarlığını kısmen ya da tamamen elden çıkarır, ondan sonra bu durumunu bilmeyen -ve bilmesi de mümkün olmayan- kişilere borçlanır. Bugün, bir kişi ile hukuki ilişkide bulunacak olan kimsenin, onun malvarlığı hakkında önceden bilgi sahibi olması, ülkemizde hemen hemen olanaksızdır. Böyle bir soruya, hangi banka ya da özel-resmi kuruluş olumlu yanıt verir? Tapu sicil müdürlüklerinde -hatta pek çok icra dairesinde- isme (soyadına) göre tutulmuş bir fihrist dahi yoktur...

Bu nedenlerle, iptal davalarında, “davacı-alacaklının alacağıının, iptâl konusu tasarruftan önce ya da sonra doğmuş olması”nın önem taşıması gerekir...

Katıldığımız bu görüş “iptâl davalarının amacına” ve “kaynak İsviçre Kanununun düzenlenmesine” daha uygun düşmektedir. Bizim İcra ve İflas Kanunumuzun 278. maddesinin birinci fıkrası, İsviçre İcra ve İflas Kanununun 286. maddesinin birinci fıkrası’ndan hatalı tercüme edilmiş olması nedeniyle¹⁸⁰, şeklen iki kanun arasında bir fark meydana gelmiştir. Bu nedenle, İcra ve İflas Kanunumuzun 278/I hükmünü, İsviçre İİK’nun 286/I hükmü gibi yorumlayıp uygulamak, iptâl davalarının kabul edilme nedenine ve amacına daha uygun olacaktır. Sadece kanun maddelerinin yasama organındaki görüşülmesi sırasında ileri sürülen görüşler, daha sonra, zaman içerisinde kanun maddelerinin yorumunda “bağlayıcı” olamaz. Kuşkusuz, kanunun hazırlık çalışmalarında (gerekçe, tasarıların gelişimi, komisyon ve

¹⁸⁰ Gerçekten, İsviçre İİK.’nin 286/I hükmü «Mutad hediye dışındaki şu ivazsız tasarruflar ve bağışlar iptâl edilebilir, ki bunlar hacizden veya iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde yapılan tasarruflardır» şeklindedir.

meclis görüşmeleri) kanunun ruhunun tesbitinde yardımcı olabilir (*Tarihi yorum*)...

Bir hüküm yorumlanırken, bu hükmün kanuna konulmasındaki amacın (ratio legis'in) araştırılması gerekir (*gai yorum=amaçsal yorum*).

Doktrinde¹⁸¹ bu konuyla ilgili olarak; “*amaçsal yorum, yasanın günün koşullarına ve adalete uygun bir uygulamaya kavuşturulması için yapılır. Bu yorum yönteminde kuralı koyanın güttüğü değil (sübjektif), bizzat kuralın sahip olduğu (objektif) amaç araştırılır. Her yazılı metin gibi yasalar da zaman içinde bunu hazırlayıp yürürlüğe sokan mükelleflerinden ayrı-bağımsız (otonom) bir karakter kazanırlar. İnsanlar ömürlerini tamamladıklarında tarih sahnesinden çekilir, buna karşılık insanların yarattığı eser ve kurumlar işlevlerini yerine getirdikleri sürece baki kalır. Yasa konulurken geçerli olan toplumsal, politik ve ekonomik koşullar zaman içinde muhakkak değişeceği için, yasa yorumlanırken sadece yasa koyucunun güttüğü amaç ve hedefler esas alınmamalıdır... Yorum faaliyeti ile hukuk kuralı anlamlandırılır; kullanılan dil ve ifade nedeniyle kuralın açık olmayan anlamı açıklığa kavuşturulur; norm için düşünülebilen birden fazla anlamdan en uygun olanı ortaya konulur...*” denilmiştir.

Bir hükme verilmesi mümkün olan anlamların içinde, “zamanın koşulları ve gereksinimlerine en uygun olanı” tercih edilmelidir. Yorumla anlamı saptanan hükmün uygulanması, dürüstlük kuralına aykırı sonuçlar doğurmamalıdır. Başka bir deyişle; yorumla anlamı tesbit edilen hükmün uygulanması, dürüstlük kuralı (MK. mad. 2) ile bağdaşmadığı, böyle bir hükmün uygulanmasını istemenin “hakkın kötüye kullanılması” sayıldığı hallerde, hakimin söz konusu hükmü uygulamamasını gerekir^{182 183}.

¹⁸¹ **Furtun**, İ. H.: Vergi Hukukunda Mahkemelerin Hukuk Yaratma - Kanun Boşluğunu Doldurma Yetkileri, s. 124.

¹⁸² **Oğuzman**, M. K.: Medeni Hukuk Dersleri (Giriş-Kaynaklar, Temel Kavramlar), s. 48 vd.

¹⁸³ Çeşitli “yorum ilke ve metodları” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Ataay**, A.: Medeni Hukukun Genel Teorisi, s. 214; **Tekinay**, S. S.: Medeni Hukuka Giriş Dersleri, s. 54; **Ösunay**, E.: Medeni Hukuka Giriş, s. 192; **İmre**, Z.: Medeni Hukuka Giriş, s. 162; **Akiper**, S. G.: Türk Medeni Hukuku, (Başlangıç Hükümleri) s. 114; **Umar**, B.: Hukuk Başlangıcı, s. 131 vd.; **Dönmezer**, S./**Erman**, S.: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku

“Kanunun yapıldığı andaki kanun koyucunun iradesinin araştırılması”na yönelik *tarihi yorum* yerine bugün -İsviçre’de olduğu gibi- hukukumuzda da benimsenmiş olan *objektif yorum* yönetiminde amaç “kanun koyucunun kanunu yaptığı andaki iradesinin ne olduğu değildir. Gerçi kanun, yapıldığı andaki kanun koyucunun bir eseri ve o andaki iradesinin bir ürünüdür. Bu yüzden de kanun koyucu kanunu yaparken o zamanki şartları ve toplumdaki ihtiyaçları gözönünde tutmuştur. Ne var ki, kanun, yapılmasından ve yürürlüğe konulmasından sonra kanun koyucunun iradesine bağlı olmaktan çıkmıştır; bağımsız bir varlık haline dönüşmüştür. Bu yöntem gere, bunun sonucu olarak, önemli olan kanun koyucunun başta ne istemiş olduğu değil; fakat hukukun genel kavramlarına göre tekniğin gelişimi ve şimdiki şartlar göz önünde tutularak ondan çıkarılabilecek anlamdır. Bu özelliği ile objektif yorum yöntemi, kanunu, yeni ihtiyaçların ve düşüncelerin etkisi altında kapsamı değişen adeta bir zarf gibi telakki etmektedir. O halde, yorum yapılırken, kanunun uygulanması anındaki toplum ihtiyaçlarına ve düzenlenmek isteten yarar veya çıkar uyumsuzluklarına en uygun gelecek bir biçimde kanun yorumlanmalıdır. Öyle ki kanun, hukuk düzeninin bütünü içinde, olabildiğince uyumlu bir biçimde yer alabilmelidir. Bunun için, zamanla değişen ihtiyaçlar nedeniyle toplumdaki adalet duygusunu sarsacak sonuçlar doğurma tehlikesine meydan verecek olan kanun yapıldığı andaki kanun koyucunun iradesini ve amacını aramak yerine; yorum anında toplumun içinde bulunduğu şartları ve ihtiyaçları karşılayan kanun koyucunun bugünkü iradesinin ve amacının ne olduğunu saptamak gerekir.

Objektif yorum yönteminde kanunun hazırlık çalışmalarına verilen değer, *tarihi yorum* yönteminde olduğundan daha değişiktir. Gerçekten *objektif yorum* yöntemine göre yapılacak yorumda, hazırlık malzemeleri, kanunun anlamının saptanmasında değil; fakat kanunun yapıldığı anda gözönünde tutulan ve birbiriyle çelişen yarar veya çıkar uyumsuzluklarının saptanmasında yol göstericidir...”

İptâl davalarına ilişkin kararları temyizden incelediği dönemde **Yargıtay 13. Hukuk Dairesi**¹⁸⁴ birinci görüşe yollamada bulunarak, “*iptâl davası*

(Genel Kısım), C: I, s. 190 vd.; **Edis**, S.: Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç hükümleri, s. 190 vd.

¹⁸⁴ Bknz: 13. HD. 25.6.1979 T. 3011/3730.

açılabilmesi için, alacağın iptâlê tâbi tasarruftan önce “”veya sonra doğmuş olmasının önemli olmadığını” -mutlak olarak- belirtmişken, iptâl kararlarını temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**¹⁸⁵ (ile **Yargıtay Genel Kurulu**¹⁸⁶) öteden beri ve bugün bu kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**¹⁸⁷ “iptâl davası açılabilmesi için, davacı-alacaklının alacağının, iptâlê konu tasarruftan önce doğmuş olması gerektiğini” ısrarla belirtmektedir...

Borç, taraflar (davacı-alacaklı ile davalı-borçlu) arasında, *bir taşınır/taşınmaz satışından, kredi sözleşmesinden, faturadan, senetten* vs. doğmuşsa, *borcun doğum tarihi* sırasıyla; satışın yapıldığı, faturanın düzenlendiği¹⁸⁸, kredi sözleşmesinin düzenlendiği¹⁸⁹, senedin düzenlendiği¹⁹⁰ tarih sayılır. Ancak, son durumda yani; alacaklının bir senede (adi ya da kambiyo senedine) dayanarak takipte bulunmuş olması halinde, *kural olarak*, “*alacağın, senedin düzenlendiği tarihte doğduğu*” kabul edilir. Ancak, alacaklı “*senedin daha sonra düzenlendiğini, alacağın doğduğu asıl temel ilişkinin daha önce olduğunu*” iddia edebilir. Bu durumda, alacaklı bu iddiasını kanıtlarsa, “*senedin düzenlendiği tarih*” değil “*taraflar arasında temel ilişkinin oluştuğu tarih*” *borcun doğum tarihi* sayılır¹⁹¹.

¹⁸⁵ Bknz: 15. HD. 10.3.2005 T. 6645/1365; 10.3.2005 T. 6646/1364; 14.12.2004 T. 5965/6501; 23.9.2004 T. 3966/4595; 23.6.2004 T. 367/3525; 24.2.2004 T. 306/960 vb.

¹⁸⁶ Bknz: HGK. 1.12.2004 T. 15-553/624; 30.10.2002 T. 15-849/861; 26.6.2002 T. 15-543/552.

¹⁸⁷ Bknz: 17. HD. 26.12.2008 T. 4139/5808; 11.11.2008 T. 4984/5235; 6.11.2008 T. 1911/5139; 30.10.2008 T. 1899/4984 vb.

¹⁸⁸ Bknz: 17. HD. 04.04.2011 T. 7105/3027; 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750.

¹⁸⁹ Bknz: 17. HD. 05.03.2013 T. 4980/2718; 20.01.2011 T. 7945/229; 17.02.2010 T. 1210/1237; 09.02.2010 T. 8716/957; 19.01.2010 T. 6359/94; 10.12.2009 T. 66108/8208; 19.01.2009 T. 3224/10.

¹⁹⁰ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8979/4519; 09.04.2013 T. 8333/5123; 08.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 21.02.2008 T. 5184/770; HGK. 18.02.2004 T. 15-18/84; 15. HD. 29.01.2003 T. 6349/449; 16.05.2002 T. 2052/2586; 17. HD. 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138 (www.e-uyar.com).

¹⁹¹ Bu konuda ayrıca bknz: **Akşener**, H. S.: a.g.m., s. 4007 vd.; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1402 vd.; **Güneren**, A.: Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, s. 420; **Uyar**, T./**Uyar**, A./**Uyar**, C.: Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s. 1567.

U y g u l a m a d a özellikle kambiyo senedine (bono'ya ya da çek'e) dayalı icra takiplerinde, alacağını borçlusundan tahsil edememiş alacaklılar tarafından açılan tasarrufun iptali davalarında, icra takibi bono'ya dayanıyorsa -kural olarak- borcun, *bononun tanzim tarihinde*, çek'e dayanıyorsa -çek'in «keşide tarihi»nde değil- *çekin bankaya, takas odasına ibraz edildiği tarihte* doğduğu kabul edilir. **Yüksek mahkemenin**¹⁹² içtihatları da bu doğrultudadır. Ayrıca **yüksek mahkeme**¹⁹³ açılmış olan tasarrufun iptali davalarında «*tarafların isticvap edilerek, takip dayanağı çekin/bononun keşidesine neden olan temel ilişkinin (hukuki ve ticari ilişkinin) ne olduğunun ve bunun doğum tarihinin taraflardan sorulmasını ve tarafların varsa buna ilişkin delillerini ibraz etmeleri için süre verilmesini, bu konuda tarafların ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasını*» istemektedir.

Bu vesile ile, burada şu ilginç duruma da değinelim: Davacı-alacaklının alacağının doğum tarihi ile dava konusu tasarrufun tarihi *aynı* ise yani, borçlu “*borçlandığı tarihte tasarrufta bulunmuşsa*”, bu tasarruf hakkında iptâl davası açılabilir midir? **Kanımızca**, bu durumda da “*borcun, dava konusu tasarruftan önce doğduğu*” kabul edilerek, bu tasarruf hakkında da iptâl davası açılabilir...

Yüksek mahkeme “*borcun doğum tarihi*” ile ilgili olarak;

√ “*Borçlu şirket hakkında yapılan takip sırasında, şirket borcuna kefil olan, şirketin aynı zamanda ortak ve müdürü olan kişinin borcunun doğum tarihinin; ‘kefil olduğu tarih’ olmayıp ‘ortağı ve kefil olduğu şirketin borçlandığı tarih’ olduğunu*”¹⁹⁴

¹⁹² Bknz: 17. HD. 13.04.2010 T. 710/3424; 19.10.2008 T. 5251/6528; 03.06.2008 T. 858/3001; 15. HD. 22.09.2008 T. 4491/5508; 17. HD. 10.04.2008 T. 5292/1831; 06.05.2008 T. 371/2420; 10.03.2008 T. 4366/1138; 13. HD. 27.03.2002 T. 528/1437; 15. HD. 14.02.2002 T. 5714/30; 263.10.2004 T. 3310/5282.

¹⁹³ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372; 11.03.2013 T. 7006/3209; 04.03.2013 T. 1586/2620; 22.02.2012 T. 1172/1979, 06.11.2012 T. 2959/12122; 28.11.2012 T. 5128/11359; 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 16.02.2010 T. 10122/1205; 02.02.2010 T. 8720/701 vd. (www.e-uyar.com).

¹⁹⁴ Bknz: 17. HD. 01.04.201 3T. 15317/4587.

√ “Takip dayanağı bonoların tanzim tarihi iptali istenen satıştan sonra olduğundan borcun iptali istenen tasarruftan önce doğmasının dava ön koşulu olup, mahkemece re’sen araştırılacağı, dava koşulu gerçekleşmediği takdirde işin esası hakkında hüküm kurulamayacağını”¹⁹⁵

√ “Takip konusu davacının alacağıın tasarruftan sonra doğmuş olması halinde, tasarrufun iptali davasının reddine karar verilmesinde bir usulsüzlük bulunmadığını”¹⁹⁶

√ “Tasarrufun iptali davalarında kural olarak, tasarrufun iptal edilebilmesi için borcun doğum tarihinin iptali istenilen tasarruf tarihinden önce olması gerekirse de, uygulamada kambiyo senetlerinin tanzim tarihlerinden önceki bir ticari ilişki nedeniyle düzenleniyor olmaları sebebiyle davacı şirketler ile davalı şirketler arasında tasarruf tarihinden önce ticari bir ilişki olup olmadığı ve davacının alacağıın dayanağı bononun bu ticari ilişki nedeniyle tanzim edilip edilmediğinin saptanması için ticari defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yapılması gerekeceğini”¹⁹⁷

√ “Çeklerde vade olmamakla birlikte ticari hayattaki uygulamada çeklerin de bono gibi vadeli kullanıldığının ve bu sebeple takip konusu borcun gerçek doğum tarihinin tespitinin ‘tasarrufun iptali davalarında iptali istenen tasarrufun takip konusu alacaktan sonra yapılmış olması’ ön koşulu karşısında önem arz ettiğini”¹⁹⁸

√ “Davacı bankanın kredi sözleşmesinin tasarruftan sonra düzenlenmiş olması halinde, tasarrufun iptali davasının ‘ön şart yokluğu’ndan reddedilmesi gerekeceğini”¹⁹⁹

√ “Ticari hayatta çeklerin ileri tarihli olarak keşide edildiği sık karşılaşılan bir durum olduğundan, takip dayanağı çeklerin keşide tarihi tasarruf tarihinden sonra olsa da, davacı ve borçlu arasında cari hesap ilişkisi bulunduğu iddiaları üzerinde durularak, davacı alacağıın doğum tarihinin

¹⁹⁵ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8979/4519; 09.04.2013 T. 8333/5123.

¹⁹⁶ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 9618/4985.

¹⁹⁷ Bknz: 17. HD. 28.03.2013 T. 14204/4372.

¹⁹⁸ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 7006/3209.

¹⁹⁹ Bknz: 17. HD. 05.03.2013 T. 4980/2718.

gerektiğinde her iki tarafın ticari defterleri karşılaştırılarak belirlenmesi gerekeceğini”²⁰⁰

√ “İptal davasının dinlenebilme koşullarından birisinin ‘takip konusu borcun iptali istenen tasarruftan önce doğmuş olması’ olduğunu; takip konusu alacağın çeklerden kaynaklanması halinde çekin vadeli olarak düzenlenmiş bulunması ve davacı tarafın da ‘borcun daha önce doğduğunu iddia etmesi halinde mahkemece borcun ‘gerçek doğum tarihi’ nin araştırılması gerekeceğini”²⁰¹

√ “Davacının söz konusu katkıyı evlilik birliği içinde yaptığı ve açtığı davaya konu alacağının da tasarruftan önce doğduğunun kabulü gerekli olup, davanın reddine dair verilen karar sonrası dosyaya giren katkı payı alacağı ilamının, kesinleştiği ve bu ilama dayalı olarak başlatılan icra dosyasında borçlu aleyhinde alınmış kesin aciz belgesi de dosyaya eklendiğinden mahkemece davacının alacaklı olduğu icra dosyasına özgü olarak işin esasına girilerek davanın diğer şartları araştırılarak bir karar verilmesi gerekeceğini”²⁰²

√ “Tasarrufun iptali davalarında, mahkemece ‘borcun hangi tarihte doğduğu’nun ve ‘borcun doğumuna ilişkin hukuksal nedenin kaynağı’nın araştırılması gerekeceğini”²⁰³

√ “ ‘Takip konusu borcun haksız fiilden kaynaklanan tazminat davası sonucunda verilen kararın kesinleştiği tarihte’ değil, ‘haksız fiilin işlendiği tarihte’ doğmuş sayılacağını”²⁰⁴

√ “Davacının icra takibine dayanak yaptığı faturaların tarihlerine göre, davacının alacağının dava konusu tasarruftan sonra doğduğunun saptanması halinde mahkemece dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini”²⁰⁵

²⁰⁰ Bknz: 17. HD. 22.02.2012 T. 1172/1979; 04.03.2013 T. 15861/2620.

²⁰¹ Bknz: 17. HD. 06.11.2012 T. 2959/12122.

²⁰² Bknz: HGK. 28.03.2012 T. 17-25/241.

²⁰³ Bknz: 17. HD. 28.11.2011 T. 5128/11359.

²⁰⁴ Bknz: 17. HD. 07.05.2009 T. 2710/2908; 26.05.2011 T. 9286/5320; 24.02.2011 T. 8039/1617.

²⁰⁵ Bknz: 17. HD. 04.04.2011 T. 7105/3027.

√ “İİK’nun 277 vd. göre açılan tasarrufun iptâli davaları sonucunda iptâl kararı verilebilmesi için, alacaklının takip konusu yaptığı alacağının, davaya konu olan tasarruftan önce doğmuş olması gerektiği, bu hususun ‘davanın ön şartı’ olduğu, alacaklıların, kendi alacaklarının doğumundan önce yapılmış olan tasarrufların iptâlini isteyemeyeceklerini”²⁰⁶

√ “Tasarrufun iptali davalarında ‘borcun, tasarruf tarihinden önce oluştuğunun (doğduğunun) davacı-alacaklı tarafından kanıtlanması gerekeceğini”²⁰⁷

√ “Davacı tarafından, ‘takip konusu bonolara bağlı borcun, davalı borçlu ile arasındaki, bonoların tanzim tarihinden önceki hukuki/ticari ilişkiden doğmuş olduğu’nun ileri sürülmesi halinde, mahkemece davacıya bu konudaki kanıtlarının sorulup araştırılmadan, bu iddiasını isbat imkanı davacıya verilmeden davanın sonuçlandırılmayacağını”²⁰⁸

√ “İİK’nun 277 vd. göre açılan tasarrufun iptâli davalarının dinlenebilmesi için ‘alacağın sebebi olan hukuki ilişkinin, tasarrufun yapıldığı tarihten öncesine rastlaması’ gerektiğinden ve çek bir ödeme vasıtası olduğundan, çeklerin, çekteki alacağın mutlaka keşide tarihinde doğduğunu göstermeyeceğini, uygulamada çeklerin ‘ileri tarihli’ olarak düzenledikleri sıkça görüldüğünden, ‘icra takibine koyduğu alacağın, çekte yazılı tarihten

²⁰⁶ Bknz: 15. HD. 05.03.1998 T. 5606/852; 4. HD. 04.02.2008 T. 4639/1065; 17. HD. 10.03.2008 T. 4366/1138; 13.03.2008 T. 4594/1244; 15. HD. 20.03.2002 T. 5662/1252; 29.01.2003 T. 6349/449; 15. HD. 20.02.2003 T. 6499/813; 13.01.2004 T. 6711/72; 10.03.2005 T. 6646/1364; 10.03.2005 T. 6645/1365; 24.02.2004 T. 306/960; 17. HD. 11.02.2008 T. 569/1139; 14.01.2008 T. 5527/47; 15.01.2008 T. 5073/73; 22.01.2008 T. 4757/229; 01.04.2008 T. 2550/1622; 05.05.2008 T. 1121/2349; 05.05.2008 T. 1637/2353; 05.05.2008 T. 186/2356; 27.05.2008 T. 435/2833; 23.06.2004 T. 367/3525; 13.05.2008 T. 863/2565; 10.06.2002 T. 1698/3103; 26.06.2000 T. 2648/3242; 22.05.2002 T. 1586/2717; 25.09.2007 T. 3195/2774; 01.10.2003 T. 4011/4459; 14.10.2008 T. 2640/4592; 23.09.2004 T. 3966/4595; 13. HD. 25.06.1979 T. 3011/3730; 15. HD. 17.09.2003 T. 3207/4014; 23.09.2002 T. 2908/4069; 17. HD. 06.12.2007 T. 3408/4088; 15. HD. 17.07.2007 T. 3604/4931; 17. HD. 30.10.2008 T. 1899/4984; 15. HD. 08.11.2001 T. 4730/5059; 17.HD. 06.11.2008 T. 1911/5139 vd. (www.e-uyar.com).

²⁰⁷ Bknz: 17. HD. 8.6.2010 T. 2404/5290.

²⁰⁸ Bknz: 17. HD. 30.05.2011 T. 10146/5438; 03.02.2011 T. 5065/674; 23.12.2010 T. 3122/11438; 16.12.2010 T. 6154/1112; 20.12.2010 T. 416/11290; 25.2.2010 T. 10668/1657; 9.2.2010 T. 8856/961; 17.12.2009 T. 6861/8515 vb.

önce doğduğunu' iddia eden davacı-alacaklıya mahkemece süre verilerek, bu konudaki delilleri ibraz ettirilip, tasarrufun borcun doğumundan önce yapıldığının anlaşılması halinde, davanın reddedilmesi, aksi takdirde ise davanın kabul edilmesi gerekeceğini²⁰⁹

√ “Davacı-bankanın takip konusu yaptığı kredi alacağının, borçlu ile yapılan (ilk) kredi sözleşmesinin yapıldığı tarihte doğmuş sayılacağını”²¹⁰

√ “Takip konusu alacağın kaynağı olan vekalet ücretinin yer aldığı mahkeme ilamının tarihinin, tasarruf tarihinden sonra olması halinde, davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini”²¹¹

√ “Borcun doğum tarihinin -davacı tarafça- her türlü delille kanıtlanabileceğini, davacının tüm delilleri toplandıktan, gösterdiği tanıklar dinlendikten sonra, mahkemece davacıya yemin teklifi hakkının kullandırılması gerekeceğini”²¹²

√ “İptali istenen tasarrufun, borcun doğumundan sonra yapılmış olup olmadığının saptanması için, temel ilişkinin takip konusu çeklerin keşide tarihlerinden önce kurulmuş olup olmadığının -gerektiğinde; ticari defterler üzerinde de bilirkişi incelemesi yaptırılarak- araştırılması gerekeceğini”²¹³

√ “Faktoring sözleşmesinden kaynaklanan borcun faktoring sözleşmesinin imzalandığı tarihte doğmuş sayılacağını”²¹⁴

√ “‘Haksız fiilden kaynaklanan tazminat davası sonucunda verilen kararın kesinleştiği tarihte’ değil ‘haksız fiilin işlendiği tarihte’ takip konusu borcun doğmuş sayılacağını”²¹⁵

²⁰⁹ Bknz: 17. HD. 09.05.2011 T. 9851/4454; 02.05.2011 T. 9032/4190; 15.03.2011 T. 12199/2285; 07.03.2011 T. 6758/1993; 09.12.2010 T. 5653/10812; 16.2.2010 T. 10122/1205; 2.2.2010 T. 8720/701; 12.11.2009 T. 3251/7487 vb.

²¹⁰ Bknz: 17. HD. 20.01.2011 T. 7645/229; 17.02.2010 T. 1210/1237; 28.11.2011 T. 5218/11359; 26.05.2011 T. 9286/5320; 24.02.2011 T. 8039/1617; 9.2.2010 T. 8716/957; 19.1.2010 T. 6359/94; 10.12.2009 T. 6610/8208 vb.

²¹¹ Bknz: 17. HD. 28.12.2009 T. 5759/8976.

²¹² Bknz: 17. HD. 12.11.2009 T. 5996/7494.

²¹³ Bknz: 17. HD. 14.9.2009 T. 5267/5321.

²¹⁴ Bknz: 17. HD. 02.04.2013 T. 6958/4611; 18.5.2009 T. 4080/3304.

²¹⁵ Bknz: 17. HD. 7.5.2009 T. 2710/2908.

√ “Tapu kaydına şerh verilmeyen satış vaadi sözleşmesinin yapıldığı tarih’in, tasarruf tarihi olarak kabul edilemeyeceğini (tapudaki satış tarihi’nin, tasarruf tarihi” olarak kabulü gerekeceğini”²¹⁶

√ “Davacı-alacaklının ‘alacağının çeklerin keşide tarihinden önce doğduğunu’ tanık dinleterek kanıtlayabileceğini”²¹⁷

√ “Mahkeme ilamlarına dayalı alacak davalarında ‘alacağın doğum tarihi’nin, ‘alacak veya tazminat davasının açıldığı tarih’ olduğunu”²¹⁸

√ “Takip konusu borcun, davacı banka ile borçlu arasındaki kredi kartı üyelik sözleşmesinin imzalandığı tarihte doğmuş sayılacağını; edimler arasında fahiş farkın bulunduğu hallerde, davalı üçüncü kişinin iyiniyet iddiasının dinlenmeyeceğini”²¹⁹

√ “Tazminat davasından kaynaklanan alacağın, davanın açıldığı tarihte doğmuş olduğu kabul edilerek, bu tarih ile tasarruf tarihinin karşılaştırılması gerekeceğini”²²⁰

√ “Bankaya borçlu olanlar açısından borç ‘kredi sözleşmesinin düzenlendiği anda’ doğmuş olduğundan, ‘borcun hesabın kat edildiği tarihte doğduğu’ gerekçesiyle, açılan tasarrufun iptali davasının reddine karar verilemeyeceğini”²²¹

√ “Davacı-alacaklının alacağının doğum tarihinin ‘alacak davasını açtığı tarih’ olarak kabul edilmesi gerekeceğini”²²²

√ “İptâl istenen tasarrufun tarihinin, borcun doğum tarihi olan ortak murisin ölüm tarihinden önce olması halinde, açılan iptâl davasının ‘ön şart yokluğundan reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”²²³

√ “Davacı-işçinin ‘kıdem tazminatı’, ‘ihbar tazminatı’ ve ‘sosyal hakları’nın, işveren tarafından işine son verildiği tarihte doğmuş sayılacağını

²¹⁶ Bknz: 17. HD. 22.4.2009 T. 307/2610.

²¹⁷ Bknz: 17. HD. 19.2.2009 T. 139/807.

²¹⁸ Bknz: 17. HD. 5.2.2009 T. 3857/415.

²¹⁹ Bknz: 17. HD. 26.1.2009 T. 214/174.

²²⁰ Bknz: 17. HD. 20.1.2009 T. 2849/87.

²²¹ Bknz: 17. HD. 19.1.2009 T. 3224/10.

²²² Bknz: 17. HD. 23.12.2008 T. 2341/5720.

²²³ Bknz: 17. HD. 31.10.2008 T. 4018/5011.

(yoksa; bu alacakların mahkemece karara bağlandığı tarihte doğmuş sayılmayacağını)²²⁴

√ “Tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için, takip dayanağı emre muharrer senetlere esas (neden) olan borç ilişkisinin, ‘tasarruftan önce var olduğu’nun, alacaklı tarafından kanıtlanması gerekeceğini”²²⁵

√ “Kural olarak bonoya bağlı alacağın, bononun düzenlendiği tarihte doğmuş olacağını”²²⁶

√ “Davacı-alacaklının çekden kaynaklanan alacağının, çekin üzerinde yazılı olan ‘keşide tarihi’nde değil, çekin bu tarihten önce bankaya/takas odasına ibraz edildiği tarihte doğmuş sayılacağını”²²⁷

√ “Borçlu tarafından -dava konusu taşınmazın- kızına, önce ‘çıplak mülkiyeti’nin sonra da ‘intiifa hakkı’nın devredilmiş olması ve borçlanma işleminin çıplak mülkiyetin devrinden sonra yapılmış olması halinde, sadece intiifa hakkının devrine ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekeceğini”²²⁸

√ “İİK.’nin 277 vd.na göre açılan tasarrufun iptali davalarında ‘iptâl kararı’ verilmesi için, borcun doğum tarihinin, iptale konu tasarruftan önce olması gerektiğinden, takip konusu senedin (bononun) borcun doğduğu anda düzenlenmiş olması halinde, ‘borcun doğduğu tarihin senedin düzenlendiği tarihi’ olarak kabulü gerekeceğini, fakat davacı alacaklarının ‘temel borç ilişkisinin (borcun gerçek doğum tarihinin) senedin düzenlenme tarihinden önce olduğunu’ ileri sürmesi halinde, bu hususu kanıtlaması için imkan tanınması ve ulaşılabilecek sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”²²⁹

√ “Takip konusu borcun, trafik kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminata ilişkin olması halinde borcun ‘takip tarihi’nde ya da ‘aciz

²²⁴ Bknz: 17. HD. 10.7.2008 T. 2790/3912; 15. HD. 21.10.1993 T. 2949/4135.

²²⁵ Bknz: 17. HD. 16.6.2008 T. 1811/3266; 19.7.2007 T. 3875/2555; 26.6.2007 T. 1080/2216.

²²⁶ Bknz: 17. HD. 8.5.2008 T. 371/2420; 10.3.2008 T. 4366/1138.

²²⁷ Bknz: 17. HD. 6.5.2008 T. 865/2397; 24.5.2007 T. 1737/1785; 15. HD. 14.1.2002 T. 5714/30.

²²⁸ Bknz: 17. HD. 1.5.2008 T. 215/2287.

²²⁹ Bknz: 17. HD. 21.2.2008 T. 5184/770; HGK. 18.2.2004 T. 15-18/82; 15. HD. 29.1.2003 T. 6349/449; 16.5.2002 T. 2052/2586 vb.

vesikasının düzenlendiği tarih'te değil, 'haksız fiilin meydana geldiği tarih'te doğmuş sayılacağını"²³⁰

√ "Daha önce 'borcun tasarruftan önceki hukuki ilişkiden doğduğunu' ileri sürebilme imkanı kendisine verilmemiş olan davacının, bu durumu ilk kez temyiz dilekçesinde ileri sürmüş olması halinde, mahkemece verilmiş olan 'davanın reddine' ilişkin kararın bozularak ' tarafların, senedin tanzim tarihinden, önceki tarihlerde herhangi bir hukuki ilişkiye girip girmedikleri'nin araştırılması gerekeceğini"²³¹

√ "Davacının alacağının daha önce doğup, senedin sonradan düzenlendiği' yolunda ne dava dilekçesinde ve ne de yargılama sırasında herhangi bir açıklama (iddia) bulunmaması halinde, mahkemece 'borcun doğum tarihinin tasarruf tarihinden sonra olması' nedeniyle 'davanın reddine' karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığını"²³²

√ "Muvazaa iddiasına dayalı tasarrufun iptali istemiyle açılmış olan davalarda, davacının zararının (dolayısı ile alacak hakkının) 'desteğin ölüm gününde' doğmuş sayılacağını"²³³

√ "Tapu kaydına şerh verilmeyen satış vaadi sözleşmesinin yapıldığı tarih'in 'tasarruf tarihi' olarak kabul edilemeyeceğini" (Mahkemece, bu satış vaadi sözleşmesine dayalı olarak verilecek tescil kararının kesinleştiği tarihin 'tasarrufun tarihi' sayılacağını)²³⁴

√ "Bir vakfın tesciliyle birlikte, vakfedilen malların mülkiyeti vakfa geçeceğinden, tasarrufun iptâline konu olan taşınmaz, borcun doğumundan (kredi sözleşmesinin imzalanmasından) sonra davalı vakfa geçirildiğinden, mahkemece 'vakfa yapılan devir işleminin iptâline' karar verilmesi gerekeceğini"²³⁵

²³⁰ Bknz: 17. HD. 28.11.2011 T. 5128/11359; 26.5.2011 T. 9286/5320; 30.10.2007 T. 4395/3299.

²³¹ Bknz: 17. HD. 30.5.2011 T. 10146/5483; 3.2.2011 T. 5065/674; 25.9.2007 T. 3195/2774.

²³² Bknz: 17. HD. 12.7.2007 T. 3031/2475.

²³³ Bknz: HGK. 4.7.2007 T: 4-450/449.

²³⁴ Bknz: 17. HD. 6.12.2005 T. 522/6606.

²³⁵ Bknz: HGK. 16.3.2005 T. 15-37/139.

√ “Çeklerin bankaya ibraz tarihinden önce yapılan tasarrufların -çeklerin düzenlenmesine neden olan temel ilişkinin daha önce olduğu alacaklı tarafından kanıtlanmış olmadıkça- iptâlinin istenemeyeceğini”²³⁶

√ “Boşanma davasının açılmasından önce yapılan tasarruf hakkında, boşanma davasından doğan alacak için iptâl davası açılmayacağını”²³⁷

√ “Borcun doğum tarihinin, tasarruf tarihinden önce olduğu'nun kanıtlanamaması halinde mahkemece, tasarrufun iptâli davasının ‘dinlenme koşulunun yokluğu’ nedeniyle reddedilmesi gerekeceğini”²³⁸

√ “Davacı-alacaklının talep ettiği alacağın, davacının açtığı ilk boşanma davasının açıldığı tarihte doğmuş sayılacağını”²³⁹

√ “Dava konusu tasarrufun, takip dayanağı faturalardan kaynaklanan alacak için başlatılmış icra takibinden önce yapılmış olması halinde, mahkemece taraflar arasındaki ilişkinin faturaların düzenlenmesinden evvel var olup olmadığı üzerinde durularak, borcun tasarruftan önce doğup doğmadığının özellikle tacir olan tarafların ticari defterleri incelenerek açıklığa kavuşturulması gerekeceğini”²⁴⁰

√ “Bonoda ‘tanzim tarihi’nin, gerçek ‘tanzim tarihi’ olması zorunlu olmayıp ‘tedavüle çıkarılma tarihi’nin de ‘tanzim tarihi’ olarak bonoya yazılması mümkün ise de, bononun üzerindeki damga pulunun 2000 yılında tedavüle çıkmış olması halinde, bono üzerinde yazılı olan 1997 tarihinin, alacağın doğum tarihi olarak kabul edilemeyeceğini”²⁴¹

√ “İcra dosyasındaki alacağın, davacı-alacaklının alacağının doğum tarihinden önce başka bir (üçüncü) kişiye temlik edilmiş olması halinde, temlik işleminin iptâline karar verilemeyeceğini”²⁴²

√ “Mahkemece, ‘taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin düzenlendiği tarihin, borcun doğumundan önce olduğu’ kabul edilerek, tasarrufun iptâli davasının reddine karar verilmiş ise de, tapuda taşınmazın devir işlemi,

²³⁶ Bknz: 15. HD. 23.10.2004 T. 3310/5282.

²³⁷ Bknz: 15. HD. 18.10.2004 T. 2479/5191.

²³⁸ Bknz: 15. HD. 13.10.2004 T. 2178/5077.

²³⁹ Bknz: 15. HD. 22.1.2004 T. 6492/34.

²⁴⁰ Bknz: 15. HD. 14.10.2003 T. 4002/4750.

²⁴¹ Bknz: 15. HD. 10.6.2003 T. 587/3094.

²⁴² Bknz: 15. HD. 23.9.2002 T. 2908/4069.

borcun doğumundan sonra olduğundan ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin tapuya alıcı adına şerh verilmesi halinde, sözleşmeden doğan hak güçlendirilerek daha sonraki hak sahiplerine karşı ileri sürülebilecek duruma geleceğinden, mahkemece satış vaadi sözleşmesinin tapuya şerh edildiği tarihin araştırılarak, bu tarihin borcun doğumundan önce olması halinde davanın reddine, sonra ise davanın kabulüne karar verilmesi gerekeceğini”²⁴³

√ *“İcra takip tarihinin, “borcun doğum tarihi” olarak kabul edilemeyeceğini”²⁴⁴*

√ *“Alacaklının ‘malen’ kaydını taşıyan bonoya dayanarak iptâl davası açmış olması ve ‘tasarruf’ ile ‘borcun doğum tarihi’nin birbirine yakın olması halinde, mahkemece borcun gerçek doğum tarihinin araştırılması gerekeceğini”²⁴⁵*

√ *“Borçlu tarafından karısına yapılan satış işleminin, daha sonra boşanmış olsalar bile -boşanma; borcun doğumundan sonra gerçekleştiği için- iptâline karar verilmesi gerekeceğini”²⁴⁶*

√ *“Senedin düzenlenmesine esas olan temel borç ilişkisi hangi tarihte doğmuş ise, borcun o tarihte doğmuş sayılacağını (bu durumda, senedin düzenlenme tarihinin, ‘borcun doğum tarihi’ sayılamayacağını)”²⁴⁷*

√ *“Elindeki ‘bonoya’ dayanarak ‘alacaklı sıfatıyla’ iptâl davası açan alacaklının alacağıının -kural olarak- bononun düzenlenme tarihinde doğmuş sayılacağını”²⁴⁸*

√ *“İİK. 278 gereğince ancak alacağın doğumundan sonra yapılan tasarrufların iptâl edilebileceğini”²⁴⁹*

√ *“Davacı-işçinin ‘kıdem tazminatı’, ‘ihbar tazminatı’ ve ‘sosyal hakları’nın, işveren tarafından işine son verildiği tarihte doğmuş sayılacağını”*

²⁴³ Bknz: 17. HD. 22.4.2009 T. 307/2610; 15. HD. 8.1.2001 T. 5713/9.

²⁴⁴ Bknz: 15. HD. 4.7.2000 T. 3016/3499; 19.2.1997 T. 6021/883.

²⁴⁵ Bknz: 15. HD. 18.4.2000 T. 1539/1882; 3.4.1996 T. 1763/1890.

²⁴⁶ Bknz: 15. HD. 20.5.1997 T. 2374/2631.

²⁴⁷ Bknz: 15. HD. 15.4.1997 T. 1170/2110.

²⁴⁸ Bknz: 15. HD. 15.10.1996 T. 5526/5278; 23.1.1992 T. 6156/148; 19.9.1991 T. 3334/4236.

²⁴⁹ Bknz: 15. HD. 24.1.1996 T. 7253/326; 31.5.1994 T. 1744/3418; 12.5.1994 T. 495/3097.

(yoksa; bu alacakların mahkemece karara bağlandığı tarihte doğmuş sayılmayacağını)²⁵⁰

√ “Davacı-alacaklının, davalı-borçlu hakkında açtığı ‘itirazın iptali davası’nın, iptâl davasına konu olan tasarrufun yapıldığı tarihten sonra kesinleşmesinin ‘davacının alacağının tasarruftan sonra doğduğu’ sonucunu doğurmayacağını”²⁵¹

√ “Harç vermek suretiyle müdahil olan kişinin alacağının, tasarruftan sonra doğduğunun anlaşılması halinde, ‘müdahil yönünden de, davanın reddine’ karar verilmesi gerekeceğini”²⁵²

belirtmiştir.

IX- İptâl davası açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan değildir. Bu hak, *miras, devir (temlik)*²⁵³ ya da *yasal halefiyet* yolu ile sonradan aciz belgesine sahip olan kimseye de geçer²⁵⁴.

b) İflas yolu ile takiplerde “davacı”;

İptâl davası, «*iflas idaresi*» tarafından -aciz belgesi sunulmadan- açılır (İİK. mad. 187, 226, 277/2)²⁵⁵.

Ancak, iflas idaresi, bu davayı açmak istemezse, iptâl davası, kendisine -İİK. mad. 245 uyarınca- “*dava hakkı devir olunan alacaklı*” tarafından açılır²⁵⁶.

Haciz sahibi alacaklı tarafından açılmış olan iptâl davası devam ederken -yargılama sırasında- borçlunun iflas ettiğinin anlaşılması halinde, davaya iflas idaresince devam edilir (İİK. mad. 187, 194)²⁵⁷.

²⁵⁰ Bknz: 17. HD. 10.7.2008 T. 2790/3912; 15. HD. 21.10.1993 T. 2949/4135.

²⁵¹ Bknz: 15. HD. 8.7.1992 T. 2515/725.

²⁵² Bknz: 15. HD. 11.3.1992 T. 5349/1202.

²⁵³ Bknz: 17. HD. 15.10.2009 T. 6930/6417.

²⁵⁴ ATF III 172; jdT 1930 II 67 (Naklen; **Brand, E.**: «Çev. **Aras, F. A.**» İptâl Davası, s. 29).

²⁵⁵ Bknz: 17. HD. 08.04.2013 T. 6700/4976; 15. HD. 17.5.2000 T. 2092/2426; 16.12.1993 T. 4391/5388; 13. HD. 3.4.1978 T. 645/1474.

²⁵⁶ Bknz: 17. HD. 11.11.2008 T. 2109/5231; 15. HD. 26.2.2007 T. 242/1157; 30.4.2001 T. 142/2269; 22.1.2001 T. 3536/358 - 15. HD. 10.5.2004 T. 1892/2621; 1.10.2001 T. 3971/4209.

İflas kapandıktan sonra ise, iptâl davasını açma hakkı, iflâs idaresine aittir (İİK. mad. 255). Elinde “aciz belgesi” bulunan -yani ‘iflâs açığı belgesi’ne dayanan- alacaklı sadece bu aciz belgesine dayanarak -haciz yolu ile takipten farklı olarak- iptâl davası açamaz. Bunun için, alacaklıya bu dava hakkının İİK. mad. 255/III, 245 uyarınca devredilmiş olması gerekir.

Buna karşın, bir iflâs alacaklısı, başkasının sıra cetveline kabul edilen alacağına, bu alacağı doğuran tasarrufun İİK. mad. 278-280’e göre “iptâle tâbi olduğu” gerekçesiyle itiraz etmek istiyorsa (İİK. mad. 235/II), bu halde, İİK. mad. 245’e göre kendisine yetki verilmemiş olsa bile, alacaklı “sıra cetveline itiraz davası” adı altında, ayrıca iptâl davası açabilir²⁵⁸.

“Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi”nde kimin tasarrufun iptâli davası açabileceği konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. **Doktrinde** bu durumda “tasarrufun iptâli davası açma hakkının iflâs idaresi görevini yapan tasfiye memuruna ait olduğu” ifade edilmiştir²⁵⁹.

c) 6183 sayılı Kanuna göre açılan tasarrufun iptâli davalarında “davacı”;

6183 sayılı Kanun uyarınca, kamu alacağından dolayı, kimlerin “iptâl davası” açabileceği adı geçen kanunda -İİK. mad. 277’e benzer bir şekilde- gösterilmediği halde, kime karşı bu davaların açılacağı, kanunun 25. maddesinde²⁶⁰ -İİK. mad. 282’ye paralel şekilde- düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanunda, kamu alacağından dolayı iptâl davasını kimlerin açabileceği açıkça düzenlenmemişse de, gerek **doktrinde**²⁶¹ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**, bu davaların, “vergi, resim, harç, ceza koğuşmalarına ait yargılama giderleri, vergi cezası, para cezası ile bunların

²⁵⁷ Bknz: 17. HD. 24.2.2011 T. 686/1624; 15. HD. 22.1.2001 T. 3536/358.

²⁵⁸ **Kuru**, B.: a.g.e., C:4, s. 3521; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1422.

²⁵⁹ **Deynekli**, A.: Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasarrufun İptâli Davasını Kim Açabilir? (Prof. Dr. Bilge Öztan Armağanı, 2008, s. 302).

²⁶⁰ **MADDE: 25** - «İptâl, borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendisine ödeme yapılan kimselerle, bunların mirasçılarına ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.».

²⁶¹ **Kostakoğlu**, C.: 6183 sayılı Kanuna göre Amme Alacaklarının Tahsili Yönünden İptâl Davası (Yarg. D. 1991/1-2, s. 10 vd.; Yasa D. 1990/9, s. 1233 vd.); **Şimşek**, E.: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Kanun Şerhi, s. 196.

gecikme zammı ve faiz gibi eklentileri ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinden doğan alacaklar ile bunların takip masrafları” (6183 sayılı K. mad. 1) olarak nitelenen kamu alacaklarını, borçlularından tahsil edememiş olan;

aa) Devlet,

bb) İl özel idareleri,

cc) Belediyeler,

dd) Çeşitli yasalarda nitelikleri belirtilen alacakların tahsili için kendisine takip yetkisi tanınan kurum ve kuruluşlar, tarafından açılır²⁶².

Uygulamada, *Vergi Dairesi Müdürlüğü, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı adına Vergi Dairesi Müdürlüğü, Vergi Dairesi Müdürlüğüne izafetle Maliye Hazine, Maliye Hazinesini temsilen Mal Müdürlüğü* vb. tarafından iptâl davalarının açıldığı görülmektedir...

Belirtilen ve kısaca “*kamu idareleri*” diye isimlendirebileceğimiz kurum ve kuruluşların iptâl davası açabilmeleri için,

1- Borçlu hakkında doğmuş olan kamu alacağının kesinleşmiş²⁶³ ²⁶⁴ ve ödeme tarihi geçmiş (muaccel olmuş) bulunmalıdır.

Kamu alacağı, borçlusuna tebliğ edilip onun tarafından süresinde *itiraz olunmaması* veya yaptığı *itirazın vergi mahkemesince reddedilmesi* ile kesinleşir.

Yüksek mahkeme²⁶⁵ “*kamu alacağının en geç yargılama sırasında ve hükümden önce kesinleşmiş olmasını*” açılmış olan tasarrufun iptâli dava-

²⁶² Ayrıntılı bilgi için bkz: **Askan**, F.: 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. Uyarınca Kamu İcra Hukukunda Tasarruf İptâl Davaları, s. 97 vd.; **Toktaş**, M.: Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptâli Davaları, s. 126 vd.

²⁶³ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6889/3205; 24.05.2011 T. 10367/5181; 10.05.2011 T. 11572/4547; 31.03.2011 T. 6364/2901; 31.03.2011 T. 2008/2905; 17.6.2010 T. 2805/5638; 24.2.2009 T. 4557/871; 10.5.2011 T. 11572/4547; 31.3.2011 T. 2008/2905; 8.10.2007 T. 3122/2999; 25.9.2007 T. 3274/2799; 25.9.2007 T. 3237/2798; 11.6.2007 T. 2809/2007 vb. - 9.11.1994 T. 5324/6642.

²⁶⁴ Karş: 15. HD. 16.1.1995 T. 6377/76.

sının görülmesi için yeterli saymıştır. Başka bir deyişle, “*kamu alacağıının dava açılmadan önce kesinleşmiş olması*” gerekmemekte ve açılmış olan tasarrufun iptâli davasının reddine neden olmamaktadır...

Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki, ihtiyaten tahukuk ettirilen ve hakkında ihtiyati haciz kararı verilip uygulanan kamu alacakları için -kesinleşip, ödeme günü gelmemiş olduğu için- iptâl davası açılmaz²⁶⁶.

Yüksek mahkeme bu konuyla ilgili olarak ayrıca;

√ «6183 sayılı AATUHK'nun 24 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkin davaların dinlenebilmesi için borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olması gerekeceği, davacı tarafından davalı borçlu hakkında düzenlenen ödemeye çağrı mektubu, ödeme emri ve bunlara istinaden düzenlenen ihtiyati haciz kararlarının kesinleşmiş mahkeme kararı ile ortadan kaldırıldığından davanın, dava koşulu yokluğundan reddine karar verileceğini»²⁶⁷

√ «Tasarrufun iptal davasında davacı alacaklının (2006 yılı Ocak ayından 2008 Aralık ayına kadar olan döneme ilişkin) vergi borcundan kaynaklanan alacağı hesaplanırken, vadesi geçen vergi borcu miktarının esas alınmasının hatalı olacağını- davacının alacak ve ferilerinin vade tarihine göre değil asıl alacağın; borcun doğduğu tarih, gecikme faizinin ise vade tarihine göre hesaplanması gerektiğinden bilirkişi raporunun hükme esas alınamayacağı, ek rapor veya yeni bir hesap uzmanı bilirkişiden 2006 yılı ocak ayından iptale konu tasarruf tarihine kadar olan idare alacağı ve fer'ileri konusunda rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini»²⁶⁸

√ «Kamu alacağıından dolayı açılan tasarrufun iptali davasının dinlenebilmesi için borçlu hakkındaki takibin kesinleşmiş olması gerekeceğini; borçlu tarafından kendisine gönderilen ödeme emrinin iptali için vergi mahkemesinde dava açılmış olması ve bu konuda verilen kararın henüz

²⁶⁵ Bknz: 17. HD. 21.03.2011 T. 6922/2511; 7.4.2009 T. 5331/2168.

²⁶⁶ **Kostakoğlu, C.:** a.g.m. (Yarg. D.1991/1-12, s. 12; Yasa D. 1990/9, s. 1235); **Şimşek, E.:** a.g.e., s. 189.

²⁶⁷ Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 6889/3205.

²⁶⁸ Bknz: 17. HD. 27.11.2012 T. 10816/13091.

kesinleşmemiş olması halinde, verilecek kararın kesinleşmesinin beklenmesi gerekeceğini»²⁶⁹

belirtmiştir...

2- Kesinleşen kamu alacağı için, *icra takibi yapılmış olmalı ve icra takibi de* -süresinde itiraz edilmemesi yahut itirazın kaldırılması suretiyle- *kesinleşmiş olmalıdır.*

3- Borçlu; a) Süresi içinde veya hapsen tazyikine rağmen “*mal beyanında*” bulunmamış olmalıdır veya b) “*Mali bulunmadığını*” bildirmiş olmalıdır yahut c) “*Beyan ettiği malların borcunu ödemeye yetmeyeceği*” anlaşmış olmalıdır (mad. 27; 29).

Belirtilen bu durumlar, “*borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunduğu*” **karine** sayılmıştır.

Bu konu ile ilgili olarak uygulamada önem taşıyan şu hususa da değinelim; kamu idaresinin, iptâl davası açabilmesi için -İİK.’na göre açılan iptâl davalarında olduğu gibi- **aciz belgesi** alıp, bunu mahkemeye sunması zorunlu mudur? Bu konunun doktrinde, tartışmalı olduğunu görüyoruz. Gerçekten, **bir görüşe göre**²⁷⁰, Devlete (kamu idarelerine), özel kişilerden farklı bir ayrıcalık tanınmaz. 6183 sayılı 24 ve onu izleyen maddelerine göre iptâl davası açılabilmesi için, tahsil dairesinin tüm yasa yollarını uygulamasına rağmen, alacağını alamadığını öncelikle kanıtlaması zorunlu ve gerekli sayılmalıdır. İdare, borçlunun bu durumunu “*aciz fişi*” ile (6183 s. K. mad. 75) veya borçlunun haczi mümkün başka malı olmadığını belirten “*haciz tutanağı*” ile kanıtlayabilir. Ancak, 6183 sayılı Kanunun 27 ve 29/I. maddesindeki durumlar, borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunduğu karine sayıldığından, bu durumda alacaklı kamu idaresinin ayrıca *aciz belgesi* sunmasına gerek kalmaz... Katıldığımız **diğer bir görüşe göre**²⁷¹ ise, iptâl davasının görülebilmesi için, alacaklı kamu idaresinin ayrıca kesin ya da geçici aciz belgesi alıp, bunu mahkemeye sunmasına gerek yoktur. Yakın

²⁶⁹ Bknz: 17. HD. 12.11.2012 T. 4538/12378.

²⁷⁰ **Şimşek**, E.: a.g.e., s. 191 vd.

²⁷¹ **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Yarg. D.1991/1-2, s. 10; Yasa D.1990/9, s. 1233); **Özmen**, İ.: 6183 sayılı Kanundan Kaynaklanan Tasarrufun İptali Davaları (Tür. Not. Bir. Huk. D. Mayıs/2009, s. 144, s. 53 vd.).

zamana -Şubat/2007- kadar tasarrufun iptâli davaları hakkında mahkemelerde verilen kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 15. Hukuk Dairesi**²⁷² ve bugün aynı kararları temyizen inceleyen **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**²⁷³ içtihatlarında, ikinci görüşü benimseyerek “*kamu alacağından dolayı idarenin borçlu hakkında aciz belgesi almadan iptâl davası açabileceğini*” belirtmiştir...

Tasarrufun iptali davasında “tasarruf tarihi itibariyle” doğmuş olan vergi borcunun miktarı (borç aslı+fer’ileri) saptanır...²⁷⁴

Alacaklı kamu idaresinin, iptâl davası açabilmesi için, *kamu alacağının, iptâl konusu tasarruftan önce doğmuş olması* zorunlu mudur? Ya da başka bir deyişle, alacaklı kamu idaresi, borçlunun iptâl (dava) konusu tasarrufundan sonra doğan alacağı için, borçlunun daha önce yaptığı tasarrufların iptâlini isteyebilir mi? **Bir görüşe göre**²⁷⁵, davacı kamu idaresinin alacağı, borçlunun iptâl (dava) konusu tasarrufundan önce doğmuş olmalıdır. Eğer, tasarrufun yapıldığı tarihte, vergiyi doğuran olay henüz ortaya çıkmamışsa, süre ne olursa olsun, işlemin iptâli dava edilemez. Çünkü, üçüncü kişi, borçlunun malvarlığını görerek ve vergiyle (kamu borcuyla) bir ilgisi olmadığını düşünerek, onunla işlemde bulunmuştur. Özel hukukta da durum aynıdır. Aksi halde, kişiler arasındaki güvensizlik, hukuksal ilişkilerde de duraksamalar yaratılır... Buna karşın, katıldığımız **diğer bir görüşe göre**²⁷⁶, Hükümet Gereğesinde de ifade edildiği gibi, ileride doğacak kamu borçlarını ödeyemeyecek derecede malvarlığını önceden azaltan kişinin, yaptığı bu tasarrufların kamu idaresine karşı geçersiz sayılması, kamu yararı yönünden gerekli görülmüştür. Kanun tasarının TBMM’de görüşülmesi sırasında bu konu tartışılmış ve “*kamu alacağını doğuran olayın doğumundan önce yapılan tasarrufların maddenin kapsamı dışında bırakılması*”na ilişkin teklif (öneri) reddedilmiş ve kanun bugünkü şekliyle kabul edilmiştir.

²⁷² Bknz: 15. HD. 24.6.2003 T. 1643/3472; 8.12.1997 T. 4752/5269.

²⁷³ Bknz: 5.4.2011 T. 2254/3055; 14.9.2009 T. 6724/5326; 17. HD. 25.12.2008 T. 3555/5754; 6.5.2008 T. 864/2398; 7.2.2008 T. 5281/458.

²⁷⁴ Bknz: 17. HD. 17.6.2010 T. 2805/5638; 24.2.2009 T. 4557/871.

²⁷⁵ **Şimşek**, E.: a.g.e., s. 190.

²⁷⁶ **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Yarg. D.1991/1-2), s. 14, Yasa D.1990/9, s. 1237).

Bütün bu nedenlerle, 6183 sayılı Kanuna göre yapılan icra takiplerine dayalı iptâl davalarında, “*alacağın tasarrufun yapıldığı tarihten önce veya sonra doğması*” önem taşımaz.

Yüksek mahkeme²⁷⁷ de, bu konudaki içtihatlarında *birinci görüşe* katılmıştır...

Kamu alacağından dolayı *iflasın açılmasından sonra* -borçlunun, iflastan önceki dönemde alacaklılarından mal kaçırmak amacı ile yaptığı bağışlama ve hileli tasarrufların iptâli için- iptâl davası, “*iflas idaresi*” veya -onun masa adına dava açılmasında yarar görmediği durumlarda- “*kendisine dava açma hakkını devrettiği kamu idaresi*” tarafından açılır²⁷⁸.

Ş B. İPTÂL DAVASINDA DAVALI TARAF

İİK. mad.282’de, *tasarrufun iptâli davasının kimler aleyhine (kimlere karşı) açılabileceği* başka bir deyişle bu davalarda kimlerin davalı olabileceği düzenlenmiştir...²⁷⁹

I- 538 sayılı Kanun ile -1965 yılında- yapılan değişiklik sonunda, iptâl davalarında borçlunun da «davalı» olarak gösterilmesi ilkesi kabul edilmiştir. Daha önce, böyle bir zorunluk olmadığı halde uygulamada «*borçlunun da davalı olarak gösterilmesi gerektiğine*» **Yargıtay kararlarında**²⁸⁰ işaret edilmiş olduğu gibi, **doktrinde** de bu görüşü savunan yazarlar²⁸¹ vardı...

²⁷⁷ Bknz: 17. HD. 16.5.2011 T. 4276/4869; 10.5.2011 T. 11572/4547; 01.04.2013 T. 9904/4522; 31.03.2011 T. 6364/2901; 31.03.2011 T. 2008/2905; 24.05.2011 T. 10367/5181; 23.12.2010 T. 3122/11438; 08.07.2010 T. 4306/6635; 9.10.2007 T. 3034/3030; 5.10.2004 T. 2573/4847; 15. HD. 2.4.2002 T. 1363/1549 vb.

²⁷⁸ Bknz: 15. HD. 17.1.1995 T. 6538/115.

²⁷⁹ Bknz: **Uyar**, T.: Tasarrufun İptali Davasının Tarafları (Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C:2, s. 2243-2274).

²⁸⁰ Bknz: 4. HD. 17.1.1953 T. E:27, K:150 (TİK. 1953, C:1, s. 438) - 5. HD. 30.12.1952 T. E:4000, K:4694 (TİK. 1952, C:II, s. 1353) - 4. HD. 29.4.1952 T. E:2690, K:2294 (TİK. 1952, C:1, s. 442).

²⁸¹ **Belgesay**, M. R.: İcra ve İflas Hukuku (Sentetik Bölüm), C:2, s. 170; **Arar**, K.: İcra ve İflas Hükümleri, C:2, s. 241.

538 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, bu konudaki duraksamalara son verilmiş ve «borçlu»nun da -diğer davalılarla birlikte- davalı olacağı kabul edilmiştir^{282 283}.

II- a) Haciz yolu ile takipte açılan iptâl davalarında, aşağıdaki kimselerin davalı olarak gösterilmesi gerekir:

aa) «Asıl borçlu» ve «iptâl konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi» (yani; «borçlu» ve «borçlu ile iptâl konusu işlemi yapan veya kendisine borçlu tarafından bir ödemede bulunulan kimse») (İİK. mad. 282, c:1)²⁸⁴.

Burada, «iptâl konusu tasarruftan yararlanan üçüncü kişi»nin yani «borçlu ile işlemde bulunmuş olan üçüncü kişi»nin aleyhine iptâl kararı verilebilmesi için; İİK. mad. 278'e dayanılan durumlarda davalı - üçüncü kişinin *kötüniyetli* olması gerekmediği halde, İİK. mad. 279'a dayanılan durumlarda «lehinde tasarrufta bulunulan davalı üçüncü kişinin *borçlunun durumunu bilmesi*» (İİK. mad. 279/II) gerektiği gibi, İİK. mad. 280'e göre açılan iptâl davalarında da «davalı üçüncü kişinin *borçlunun durumunu ve zarar verme kasdını bilmesi ya da bilmesini gerektiren açık emarelerin bulunması*» (İİK. mad. 280/I) gerekir...

Hemen belirtelim ki; «borçluya ait taşınmaz vekaleten başkasına satan kişi (vekil)», açılan iptâl davasında «davalı» olarak gösterilemez²⁸⁵.

bb) Asıl borçlu ve iptâl konusu tasarruftan faydalanan kimsenin «mirasçılar»²⁸⁶. Açılan iptal davalarında, «mirasçılar»ın, iptâl davasında

²⁸² Gürdoğan, B.: İptâl Davaları (İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1965) s. 163.

²⁸³ Bu düzenlemenin eleştirisi için bkz: UMAR, B.: a.g.e., s. 48, dipn.1.

²⁸⁴ Bknz: 17. HD. 30.05.2011 T. 10068/5481; 17.05.2011 T. 4056/4907; 26.04.2011 T. 12695/3913; 20.01.2011 T. 7836/219; 21.10.2010 T. 2974/8597; 17.06.2010 T. 4967/5636; 25.12.2008 T. 3217/5748; 25.12.2008 T. 3555/5754; 23.12.2008 T. 3807/5724; 26.9.2008 T. 2841/4334 vb. - 15. HD. 12.6.2006 T. 1509/3470; 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936 vb.

²⁸⁵ Bknz: 15. HD. 4.5.1992 T. 1042/2331; 26.6.1989 T. 1614/3044.

²⁸⁶ Bknz: 17.HD. 23.12.2008 T. 3807/5724; 30.10.2007 T. 3575/3296; 15. HD. 19.2.2007 T. 6667/1004 vb. - 15. HD. 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936; 10.6.2003 T. 587/3094 vb.

«davalı» olarak yer alabilmesi için, kendilerinin kötüniyetli bulunmaları gerekmez. Ancak, üçüncü kişinin bilgisinin arandığı durumlarda (İİK. mad. 279, 280), bu bilgi mirasçılar bakımından değil, miras bırakan bakımından aranmalıdır²⁸⁷.

Yüksek mahkeme, «*mirasçılarının, iptâl davalarında ‘davalı’ olarak gösterilmeleri*» konusu ile ilgili olarak;

√ «*Borçlu miras bırakanın mirasının en yakın bütün mirasçıları tarafından reddedilmiş olması halinde mirasın iflas hükümlerine göre tasfiyesi için yasal prosedürün uygulanması, sonuçlandırıldığı takdirde mirası reddedilen borçlu için atanacak ve yetkilendirilecek bir temsilci ile açılmış olan tasarrufun iptali davasına devam edilmesi ve buna göre taraf teşkili sağlandıktan sonra bir karar verilmesi gerekeceğini*»²⁸⁸

√ «*Borçlunun mirasçısı olan davalıların, dava açılmadan önce mirası reddetmiş olmaları halinde, açılmış olan iptâl davasının ‘husumet nedeniyle’ reddedilmesi gerekeceğini*»²⁸⁹

√ «*Tasarrufun iptâlî davası devam ederken, davalı-borçlunun (borçluların) ölüp, mirasçılarının da mirası reddetmesi halinde, durumun sulh mahkemesine bildirilerek, mirasın iflâs kurallarına göre tasfiyesinin sağlanması ve mahkemece mirası reddeden mirasçılar için bir temsilcisi atanarak, onun huzurunda davaya devam edilmesi gerekeceğini*»²⁹⁰

belirtmiştir.

Devlet, MK. mad. 501 gereğince mirasçı olursa, iptâl davası onun aleyhine de açılır²⁹¹. Örneğin; borçlunun iptâl konusu tasarrufu yaptıktan sonra ölmesi ve mirasçılarının da mirası reddetmesi halinde, iptâl davasının, «*borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişi*» (alıcı) ile Hazine aleyhine açılması gerekir²⁹².

²⁸⁷ Gürdoğan, B.: İflâs Hukuku Dersleri, s. 241.

²⁸⁸ Bknz: 17. HD. 24.05.2011 T. 10367/5181.

²⁸⁹ Bknz: 15. HD. 19.9.2002 T. 2834/4050.

²⁹⁰ Bknz: 17. HD. 28.06.2012 T. 7326/8329; HGK. 3.7.2002 T. 15-572/577.

²⁹¹ Umar, B.: a.g.e., s. 50.

²⁹² Bknz: 15. HD. 30.1.1989 T. 3821/270.

cc) «Asıl borçlu» ve «kötüniyetli dördüncü kişi»ler (İİK. mad. 282, c:2)²⁹³. Buradaki «dördüncü kişi»lerden maksat; «*lehine borçlu tarafından tasarrufta bulunulmuş olan -iptâle tâbi- tasarrufu borçludan devralmış olan kişi»lerdir*²⁹⁴. Bu kişilere karşı iptâl davası açabilmesi için, bu kişilerin kötü niyetli olduklarının -davacı alacaklı tarafından- ispat edilmesi gerekir²⁹⁵. «Dördüncü kişilerin kötüniyetli olduğu» davacı alacaklı tarafından her türlü kanıtla -«tanık» dahil- ispat edilebilir.

Eğer, açılan iptâl davasında, yukarıda belirtilen kişiler «birlikte» davalı olarak gösterilmemişse, örneğin, dava sadece «*borçlu» ya da «üçüncü kişi»ye karşı açılmışsa, davanın hakkında dava açılmamış olan diğer kişiye de yöneltilmesi -daha doğrusu, bu kişilerin de davaya katılmalarının sağlanması- için süre verilmesi gerekir. Yani bu durumda, yeniden dava açılması gerekmeksizin, dava dilekçesinin, davada daha önce «*davalı» olarak gösterilmemiş olan fakat gerçekte «davalı» olarak yer alması gereken kişi (ya da kişilere) tebliğ edilmek suretiyle, tüm davalıların önünde duruşmaya devam edilmesi gerekir. Yüksek mahkeme de bu çözüm doğrultusunda içtihatla bulunmuştur*²⁹⁶. Ancak, kimi kararlarında, bu durumda; «... *mahkemece, öncelikle davacıya, -davada 'davalı' olarak gösterilmemiş olan-* borçlu hakkında da dava açması için mehil verilmeli, açılacak davanın birleştirilmesinden sonra esas hakkında karar verilmelidir...»²⁹⁷ şeklinde bir çözüm önermişse de, bu çözüm şekli, diğeri kadar pratik olmadığı için uygulamada çok tercih edilmemektedir.*

Yukarıda belirtilen durumlarda, borçlu ile lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi (ve iptâle tâbi tasarruf konusu mal veya haklı üçüncü kişiden devralmış olan kötüniyetli dördüncü kişi) -şekli anlamda- «*zorunlu dava*

²⁹³ Bknz: 15. HD. 12.6.2006 T. 1509/3470; 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936 vb. - 17. HD. 27.9.2007 T. 3228/2830; 15. HD. 22.3.2005 T. 6529/1708; 3.2.2005 T. 7361/485 vb.

²⁹⁴ Bknz: 17. HD. 8.7.2010 T. 698/6628.

²⁹⁵ Bknz: 17. HD. 27.9.2010 T. 6295/7377; 8.7.2010 T. 698/6628; 18.11.2008 T. 5121/5376; 7.11.2008 T. 2850/5172; 26.9.2008 T. 2667/4332; 3.7.2008 T. 847/3728 vb.

²⁹⁶ Bknz: 17. HD. 25.12.2008 T. 3217/5748; 23.12.2008 T. 3807/5724; 5.6.2008 T. 565/3078; 26.2.2008 T. 4980/848 vb.

²⁹⁷ Bknz: 15. HD. 26.2.2004 T. 324/1042; 19.2.1990 T. 4667/677.

arkadaşı» durumundadır^{298 299}. Bu nedenle, mahkeme, bu kişilerin açılmış olan iptâl davasında «davalı» olarak gösterilmiş olup olmadığını kendiliğinden araştırır³⁰⁰.

Yüksek mahkeme;

√ «Borçlu ile lehine tasarrufta bulunduğu kişi arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan bu hususun mahkemece res'en gözönünde bulundurulması gerekeceğini»³⁰¹

√ «İİK'nun 282. maddesine göre borçlu ve borçlu ile hukuki işlemde bulunan üçüncü kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğundan, davada taraf gösterilmeyen borçlu için taraf teşkili sağlanıp deliller toplanıldıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini»³⁰²

√ «İİK'nun 282. maddesi hükmü gereğince tasarrufun iptali davalarında, davalı olarak borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan kişiler arasında mecburi dava arkadaşlığı olduğundan, taraf teşkili sağlanmadan işin esasına girilemeyeceğini»³⁰³

√ «Tasarrufun iptali davalarında takip borçlusunu yasal hasım konumunda olduğundan, davalı olarak gösterilmese de karşı dava dilekçesi ekli duruşma gün ve saatini gösterir uyarılı davetiye ile duruşmaya davet edilip

²⁹⁸ Kuru, B.: a.g.e., C:4, s. 3522; Kuru, B.: El Kitabı, s. 1425; Pekcanitez, H./Atalay, O./Özkan, M. S./Özekes, M.: İcra ve İflas Hukuku, 6. Bası, s. 683; Muşul, T.: İcra ve İflas Hukuku, s. 1312; Yıldırım, M. K.: İcra ve İflas Hukukunda İptâl Davaları, s. 264; Üstündağ, S.: İflâs Hukuku, s. 297, dipn. 242a; Karataş, İ./Ertekin, E.: a.g.e., s. 57 vd.; Oskay, M./Koçak, C./Deynekli, A./Doğan, A.: a.g.e., C:5, s. 6017; Sarısözen, İ.: a.g.m., s. 290; Kostakoğlu, C.: a.g.m. (Ad. D. 1989/6 s. 30 - Yasa D. 1989/8, s. 1054); Ulukapı, Ö.: Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı, s. 104; Güneren, A.: Tasarruf İptâl Davaları, s. 99.

²⁹⁹ Bknz: 17. HD. 25.12.2008 T. 3217/5748; 23.12.2008 T. 3807/5724; 5.6.2008 T. 565/3078; 26.2.2008 T. 4980/848; 15. HD. 19.2.2007 T. 6667/1004 vb. - 17. HD. 5.11.2007 T. 3606/3386.

³⁰⁰ Bknz: 17. HD. 25.12.2008 T. 3217/5748; 5.6.2008 T. 565/3078; 4.10.2007 T. 3304/2949 vb.

³⁰¹ Bknz: 17. HD. 09.04.2013 T. 7744/5115.

³⁰² Bknz: 17. HD. 14.12.2010 T. 10689/11025.

³⁰³ Bknz: 17. HD. 28.02.2011 T. 5721/1738.

savunmasını yaparak delillerini sunabilme olanağının kendisine tanınması, bundan sonra toplanacak delillere göre işin esası hakkında bir karar verilmesi gerekeceğini»³⁰⁴

√ «İptale konu tasarruf ile açılan tasarrufun iptali davası arasında İİK mad. 284'de öngörülen 5 yıllık hak düşürücü süreden fazla bir sürenin geçmiş olması halinde davanın reddi gerekeceğini- Tasarrufun iptali davasının borçlu ve borçlu ile işlem yapan üçüncü kişiye karşı açılması gerekeceğini (İİK. mad. 282), olayda davalı olarak gösterilen kimse hakkında yapılmış bir icra takibi bulunmadığı gibi adı geçen davalı tarafından yapılan bir tasarruf işlemi de bulunmadığından, bu davalı yönünden davanın husumet nedeniyle reddi gerekeceğini»³⁰⁵

√ «Takip borçlusunun tasarrufun iptali davalarında mecburi dava arkadaşı olarak yasal hasım konumunda olduğunu (İİK mad. 282), tasarrufun iptali dava dilekçesinin borçluya tebliğ edilmemesinin ve borçlunun sadece birleşen istihkak davası nedeni ile duruşmaya çağrılmasının savunma ve adil yargılanma haklarını ihlal edeceğini»³⁰⁶

√ «Dava konusu aracın, yargılama sırasında dava dışı dördüncü kişiye satılmış olması halinde, davacıya bu kişiyi davaya dahil edip etmeyeceği sorularak, davanın bedele dönüşüp dönüşmediğinin saptanması gerekeceğini»³⁰⁷

√ «'Taraf teşkili' kamu düzeni ile ilgili olup, mahkemece kendiliğinden gözetileceğinden, aralarında 'zorunlu dava arkadaşlığı' bulunan 'borçlu' ya da 'üçüncü kişi'nin açılan davada davalı olarak gösterilmemiş olması halinde, bu kişiye usulüne göre dava dilekçesi tebliğ edilip, kendisine savunma olanağı tanınmadan tasarrufun iptali davasının sonuçlandırılmayacağını»³⁰⁸

³⁰⁴ Bknz: 17. HD. 18.02.2013 T. 546/1725.

³⁰⁵ Bknz: 17. HD. 01.11.2012 T. 10386/11800.

³⁰⁶ Bknz: 17. HD. 19.03.2012 T. 1251/3286.

³⁰⁷ Bknz: 17. HD. 10.05.2011 T. 11572/4547.

³⁰⁸ Bknz: 17. HD. 19.01.2009 T. 3284/13; 20.01.2009 T. 2849/87; 19.02.2009 T. 697/805; 09.03.2009 T. 5276/1209; 12.05.2009 T. 2265/3087; 14.05.2009 T. 1792/3136; 01.06.2009 T. 725/3776; 02.07.2009 T. 2018/4866; 21.12.2009 T. 6548/8632; 28.12.2009 T. 8437/9006; 18.01.2010 T. 6390/15; 22.03.2010 T. 442/2543; 23.05.2011

√ «İptâl davasında, ‘borçlu’ ve ‘borçlu ile hukuki ilişkide bulunan üçüncü kişiler’, ‘kötüniyet sahibi üçüncü (dördüncü) kişiler’ ve ‘bunların mirasçuları’nın, ‘zorunlu dava arkadaşı’ durumunda olduğu, mahkemenin bu kişilerin ‘davalı’ olarak gösterilmiş olup olmadığını kendiliğinden araştıracağı ve eğer ‘davalı’ olarak gösterilmemişlerse, kendilerine dava dilekçesi gönderilerek davaya dahil edilmeleri için davacıya süre verilmesi gerekeceğini»³⁰⁹

belirtmiştir.

Buna karşın; «borçlu» ile «dördüncü kişi» (yani üçüncü kişi ile işlemde bulunan, borçlu ile doğrudan doğruya işlemde bulunmamış olan kişi) arasında da «zorunlu dava arkadaşlığı» bulunduğu **doktrinde**^{310 311} ileri sürülmesine rağmen, **yüksek mahkeme** bu durumda «ihtiyari dava arkadaşlığı»nın bulunduğu kabul edilmektedir³¹².

Yüksek mahkeme, bu konu ile ilgili olarak;

√ «‘Borçlu’ ile hukuki işlemde bulunan ‘üçüncü kişi’ arasında ‘zorunlu dava arkadaşlığı’ bulunmasına rağmen ‘borçlu’ ile ‘dördüncü kişi’ arasında ‘ihtiyari dava arkadaşlığı’ bulunduğundan, davacının takibi olmadığı halde, mahkemece kendiliğinden, ‘dördüncü kişinin de davaya dahil edilmesi’ konusunda, davacıya süre verilemeyeceğini»³¹³

T. 11458/5143; 07.02.2011 T. 6554/893; 25.11.2010 T. 5364/10054; 01.04.2013 T. 5724/4509.

³⁰⁹ Bknz: 17. HD. 26.02.2008 T. 4980/848; 15. HD. 10.03.2005 T. 6646/1364; 19.02.2007 T. 6667/1004; 17. HD. 04.10.2007 T. 3304/2949; 05.06.2008 T. 565/3078; 30.10.2007 T. 3575/3296; 26.09.2008 T. 2841/4334; 15. HD. 06.10.2004 T. 1205/4874; 18.10.2004 T. 2503/5194; 18.10.2004 T. 2422/5195; 17. HD. 23.12.2008 T. 3807/5724; 17. HD. 25.12.2008 T. 3217/5748; 25.12.2008 T. 3555/5754; 05.05.2009 T. 6065/2868; 07.05.2009 T. 2710/2908; 17. HD. 30.06.2009 T. 3279/4758; 22.10.2009 T. 5393/6636; 15.12.2009 T. 6557/8458; 29.12.2009 T. 8677/9126; 23.05.2011 T. 11458/5143; 28.03.2011 T. 7348/2748; 10.02.2011 T. 5314/1004; 07.02.2011 T. 6554/893.

³¹⁰ **Kuru, B.:** a.g.e., C:4, s. 3530; **Kuru, B.:** a.g.e., El Kitabı, 2. Baskı, s. 1423.

³¹¹ Karş: **Muşul, T.:** a.g.m., s. 2823.

³¹² Bknz: 17. HD. 5.11.2007 T. 3606/3386 - 15. HD. 5.6.2002 T. 2104/3024.

³¹³ Bknz: 17. HD. 21.10.2010 T. 2974/8597; 5.11.2007 T. 3606/3386.

√ «Dava konusu taşınırı/taşınmazı 'borçlu'dan değil de borçlu ile işlemde bulunan 'üçüncü kişi'den devir (satın) almış olan kişilerin (dördüncü kişilerin), tasarrufun iptâli davalarında 'ihtiyari dava arkadaşı' konumunda olduklarını, bu kişilerin kötünietli olduğunu kanıtlayabilen davacıların bu kişileri açtığı davada 'davalı' olarak gösterebileceğini veya daha sonra haklarında ayrı dava açıp, diğer (önceki) dava ile birleştirebileceğini (yoksa davacıların açmış oldukları davaya 'dahili dava' yoluyla bu kişileri dahil edemeyeceğini)»^{314 315}

belirtmiştir.

İptâl davasında, borçlu ile diğer davalı birlikte hareket etmezlerse, örneğin; biri kararı temyiz eder diğeri etmezse ne olacaktır? Bu konuda da doktrinde görüş ayrılığı belirtmiştir. **Bir görüşe göre**³¹⁶ davalıların birlikte hareket etmesi gerekir. Biri tek başına hükmü temyiz edemez. **Diğer bir görüşe göre**³¹⁷ ise, birinin temyizinin sonucundan diğeri de yararlanır. **Yüksek mahkeme**³¹⁸; «tasarrufun iptali davalarında davalılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunduğunu, zorunlu dava arkadaşları usul işlemlerini hep birlikte yapmak zorunda olduklarından, ilk itirazlardan sonra 'yetki itirazı'nın da davalılarca birlikte ileri sürülmesi gerekeceğini, yalnız bir veya birkaç davalı yanca ileri sürülen yetki itirazının sonuç doğurmayacağını» belirtmiştir...

Maddede; «iptâl davasının iyiniyetli üçüncü şahısların haklarını ihlâl etmeyeceği» belirtildiğinden³¹⁹, lehine tasarruf yapılan kimse, iptâl konusu bu tasarrufla iktisap ettiği malı, iyiniyetli yani tasarrufun iptâl konusu olduğunu bilmeyen bir «dördüncü kişi»ye devretmişse, iyiniyetli olan bu «dördüncü kişi» aleyhine iptâl davası açılmaz. Buna karşın dördüncü kişi kötünietli ise, aleyhine iptâl davası açabilir.

³¹⁴ Bknz: 15. HD. 5.6.2002 T. 2104/3024.

³¹⁵ Karş: 15. HD. 24.10.1994 T. 5372/5800; 4.7.1995 T. 3882/4162.

³¹⁶ **Kuru, B.:** İflas ve Konkordato Hukuku, s. 393; **Sarısozen, İ.:** a.g.m., s. 290.

³¹⁷ **Belgesay, M. R.:** İcra ve İflas Kanunu Değişen Maddeler Şerhi, s. 160; **Gürdoğan, B.:** a.g.e., s. 240, dipn. 684; **Üstündağ, S.:** a.g.e., 4. Bası, s. 365.

³¹⁸ Bknz: 17. HD. 20.5.2009 T. 2035/3389.

³¹⁹ Bknz: 15. HD. 12.6.2006 T. 1509/3470; 24.12.2003 T. 6382/6240; 22.10.2003 T. 4033/4936 vb.

Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak ayrıca;

√ «Davacının, dördüncü kişiye karşı da iptal istemini yönelterek ‘onun kötünietli kişi olduğunu’ iddia ve ispat etmek hakkına sahip olduğunu»³²⁰

√ «Tasarrufun iptali davasının, kötünietli dördüncü kişiler aleyhine de açılabilceğini»³²¹

√ «Hakkında tasarrufun iptali davası açılan dördüncü kişinin kötünietli olduğunun davacı alacaklı tarafından isbat edilmesi gerekeceğini»³²²

√ «Yalnız bedel farkının taşınmaz borçludan satın almayan son malik açısından başka delillerle desteklenmediği sürece iptal nedeni olarak kabul edilemeyeceğini»³²³

√ «Dava konusu malların üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması halinde, mahkemece davacıdan ‘davasını dördüncü kişilere yöneltip yöneltmeyeceği’ hususunun sorularak ve dördüncü kişinin davaya dâhil edilmesi durumunda delilleri toplanarak sonucuna göre bir karar verilmesi, davanın dördüncü kişiye yöneltilmeyip bedele dönüşmesi halinde ise, İİK 283/II maddesi uyarınca davalı üçüncü kişinin, dava konusu malları elinden çıkardığı tarihteki gerçek değerleri oranında tazminatla sorumlu tutulması gerekeceğini»³²⁴

√ «Tasarrufun iptali davalarının ‘borçlu’, ‘borçlu ile hukuki işlemde bulunan veya borçlunun ödeme yaptığı kişiler’ ile ‘bunların mirasçuları’na ve ‘kötünietli dördüncü kişiler’e karşı açılabilceğini»³²⁵

√ «Doğrudan doğruya borçlu değil de, borçlunun sattığı kişiden dava konusu taşınır/taşınmazı satın almış olanlar (4. kişiler) hakkında iptâl

³²⁰ Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 15317/4587.

³²¹ Bknz: 17. HD. 25.03.2013 T. 6166/4065.

³²² Bknz: 17. HD. 14.03.2013 T. 6439/3312.

³²³ Bknz: 17. HD. 28.03.2012 T. 1926/3772.

³²⁴ Bknz: 17. HD. 15.03.2011 T. 11906/2280.

³²⁵ Bknz: 17. HD. 07.06.2010 T. 4656/5233; 17.06.2010 T. 4967/5636; 26.06.2010 T. 5795/6835; 30.05.2011 T. 10068/5481; 17.05.2011 T. 4056/4907; 26.04.2011 T. 12695/3913; 20.01.2011 T. 7836/219; 21.10.2010 T. 2974/8597; 17.06.2010 T. 4967/5636; 07.06.2010 T. 4656/5233; 25.03.2013 T. 6166/4065.

davası açılabilmesi (ve yargılama sonunda iptâl kararı verilebilmesi) için 'bu kişilerin kötünietli olduklarının, davacı-alacaklı tarafından kanıtlanması' gerekeceğini»³²⁶

√ *«İyiniyetli dördüncü kişilere (dava konusu taşınırı/taşınmazı, borçlu ile işlemde bulunan üçüncü kişiden devir (satın) almış olan kişilere) karşı iptal davası açılmayacağını, ivazlar arasında aşırı (fahiş) farkın varlığının tek başına dördüncü kişinin kötünietli olduğunu göstermeyeceğini, bu durumun ancak diğer delillerle birlikte 'takdiri delil' niteliğini taşıyacağını»³²⁷*

√ *«Tasarrufa konu malın, üçüncü kişi tarafından elden çıkarılmış olması halinde, davacıya 'dördüncü kişiye davaya dahil edip etmeyeceği'nin sorulması gerekeceğini»³²⁸*

√ *«Dava konusu taşınmazı/taşınırı borçludan satın alan kişinin, borçlunun muhasebecisi olması halinde, 'iyiniyetli' kabul edilerek, hakkındaki davanın reddedilemeyeceğini»³²⁹*

√ *«Kötünietli dördüncü kişiler aleyhine de iptâl davası açılabileceğini, dava devam ederken ve alacaklının koydurduğu tedbir/ihtiyati haciz tapu kaydında mevcutken ve bu bilgiler satışa ilişkin akit tablosunda açıkça belirtilmişken, davalı dördüncü kişilerin, taşınmazın ve borçlunun durumunu, kendilerine taşınmazı satan kişinin borçlunun annesi olduğunu bilmediklerinin kabul edilemeyeceğini»³³⁰*

³²⁶ Bknz: 17. HD. 27.09.2007 T. 3228/2830; 17.07.2007 T. 2808/2531; 13.05.2008 T. 747/2560; 09.06.2008 T. 1247/3111; 19.10.2007 T. 4343/3128; 25.10.2007 T. 3736/3216; 26.09.2008 T. 2667/4332; 03.07.2008 T. 847/3728; 22.11.2007 T. 3428/3802; 07.11.2008 T. 2850/5172; 18.11.2008 T. 5121/5376; 26.01.2009 T. 3403/171; 19.02.2009 T. 5260/802; 02.02.2009 T. 3408/320; 19.03.2009 T. 6033/1528; 02.04.2009 T. 2180/2023; 04.06.2009 T. 2163/3930; 17.11.2009 T. 7699/7593; 15.12.2009 T. 7471/8455; 27.05.2009 T. 2345/4795; 21.03.2011 T. 6991/2512 (www.e-uyar.com).

³²⁷ Bknz: 17. HD. 8.6.2010 T. 2341/5297; 2.2.2010 T. 8712/700; 2.11.2009 T. 3250/6986; 27.9.2007 T. 3228/2830; 15. HD. 22.3.2005 T. 6529/1708; 3.2.2005 T. 7361/485; 20.12.2004 T. 1273/6735 vb.

³²⁸ Bknz: 17. HD. 14.9.2006 T. 5541/5223.

³²⁹ Bknz: 15. HD. 1.7.2004 T. 1901/3706.

³³⁰ Bknz: HGK. 13.11.2002 T. 15-846/907.

√ «Taşınmazın halen adına kayıtlı bulunan kişinin, kendiliğinden harcını da yatırarak davaya katılmış olması halinde, açılan davanın husumet yönünden reddedilemeyeceğini»³³¹

belirtmiştir.

Lehine «borçlu» tarafından iptâle tâbi tasarruf yapılan «üçüncü kişi», aleyhine iptâl davası açıldıktan sonra tasarruf konusu mal ya da hakkı «dördüncü kişi»ye devreder ve bu dördüncü kişi de kötüniyetli ise, davacı «iptâl davasını, dördüncü kişiye yöneltebileceği» (HMK. mad. 125/1a) gibi, iptâl davasına, «üçüncü kişiye karşı tazminat (bedel) davası olarak devam edilmesini» (İİK. mad. 283/II) de isteyebilir (HMK. mad. 125/1b)³³².

Davacı-alacaklı, iyiniyetli üçüncü kişiden, kötüniyetle iktisapta bulunan kimseye karşı da **kanımızca** iptâl davası açılabilir^{333 334}.

Ancak, dava konusu tasarrufun tarafı olmayan kişi aleyhine tasarrufun iptali davası açılmaz...³³⁵

b) İflâs yolu ile takipte iptâl davası sadece;

aa- *İptâle tâbi tasarruftan faydalanan* (yani, borçlu ile iptâl konusu işlemi yapan veya kendisine borçlu tarafından bir ödemede bulunulan) *üçüncü kişiler*,

bb- *Ve, varsa; kötüniyetli dördüncü kişiler*,

cc- (a) ve (b) deki kimselerin *mirasçıları*, aleyhine açılabilir.

«Borçlu» iflâs etmiş olduğundan, iptâl davasında «davalı» olarak gösterilemez, «iflas masası»nı temsilen «iflas idaresi»nin 'davalı' olarak gösterilmesi gerekir...

Yüksek mahkeme³³⁶, «İflâs masası alacaklılarının, bir iddianın takibi hakkını herhangi bir alacaklıya -İİK. 245 uyarınca- devretmiş olmasının,

³³¹ Bknz: 15. HD. 10.2.1995 T. 57/679; 10.2.1992 T. 4848/517.

³³² **Kuru**, B.: a.g.e., C:4, s. 3336; **Kuru**, B.: El Kitabı, s. 1217.

³³³ Aynı görüşte: **Yıldırım**, M. K.: a.g.e., s. 268.

³³⁴ Aksi görüş: **Olgaç**, S.: Yargıtay İçtihatlarının Işığı Altında İcra ve İflas Kanununda İptâl Davaları (Dr. A. Recai Seçkin'e Armağan, 1974, s. 476).

³³⁵ Bknz: 17. HD. 22.12.2009 T. 4699/8781; 7.5.2009 T. 2616/2906.

‘iflâs idaresi’nin davada taraf olma zorunluluğunu ortadan kaldırmayacağı, bu durumda mahkemece ‘davanın husumet (iflâs idaresi) yönünden reddine’ karar verilemeyeceğini» belirtmiştir...

c) «6183 sayılı Kanun’a göre açılan iptâl davalarında»

6183 sayılı Kanun’a göre, kamu alacağından dolayı iptâl davalarının kimlere karşı açılacağı, bu kanunun 25. maddesinde- İİK. mad. 282’ye paralel şekilde düzenlenmiş olduğundan, yukarıda -şa. başlığı altında- yaptığımız açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

6183 sayılı Yasa’nın 25. maddesinde her ne kadar, «*hakkında iptâl davası açılacak kişiler*» (yani; davalılar) arasında ‘borçlu’³³⁷ öngörülmemişse de, İcra ve İflâs Kanununa göre açılan iptâl davalarında olduğu gibi, bu kanuna göre açılacak olan iptâl davalarında da ‘borçlu’ -’zorunlu dava arkadaşı’ olarak- davada, «*davalı*» olarak gösterilmelidir³³⁸. **Yüksek mahkeme**³³⁹ de bu hususu, içtihatlarında «*6183 sayılı Kanun uyarınca kamu alacağından dolayı açılan iptâl davalarında yasada ‘borçlu’nun da ‘davalı’ gösterileceği belirtilmemişse de, tasarrufun iptâline dair verilecek karardan, borçlu da etkileneceğinden, bu davalarda ‘borçlu’nun da ‘davalı’ olarak gösterilmesi, eğer gösterilmemişse, ‘zorunlu dava arkadaşı’ durumunda bulunan borçluya da dava dilekçesi ve davetiye gönderilerek davaya dahil edildikten sonra, davanın sonuçlandırılması gerekir*» şeklinde belirtmiştir.

Eğer tasarrufun iptali davası **6183 sayılı Kanun’un mükerrer 35 ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 10.maddesi** uyarınca “*kanuni temsilci*” sıfatıyla tüzel kişinin (örneğin; anonim ve limited şirketin) ödenmeyen kamu borcundan sorumlu olan kişiler aleyhine açılmak isteniyorsa, bu borcun ödenmesinden sorumlu olan *kanuni temsilci (ler)* hakkında, kamu idaresi tarafından –asıl borçlu tüzel kişi hakkında yapılmış olan- icra takibinin bu

³³⁶ Bknz: 17. HD. 11.11.2008 T. 2109/5231.

³³⁷ Kamu icra hukukunda «borçlu» kavramının içeriği hakkında bknz: **Askan**, F.: Kamu İcra Hukukunda Tasarruf İptâl Davaları, s. 108 vd.; **Toktaş**, M.: Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptâli Davaları, s. 129 vd.

³³⁸ **Kostakoğlu**, C.: a.g.m. (Yarg. D. s. 20 vd.; Yasa D. s. 1243 vd.); **Şimşek**, E.: a.g.e., s. 214; **Askan**, F.: a.g.e., s. 117 vd.; **Toktaş**, M.: a.g.e., s. 129.

³³⁹ Bknz: 17. HD. 19.01.2010 T. 31/102; 27.11.2011 T. 11364/427, 15. HD. 15.4.1998 T. 1143/1444; 4.3.1996 T. 1126/1085.

kanuni temsilciye de -6183 sayılı Kanun'un 54.maddeleri uyarınca- yöneltilerek yani bu kanuni temsilciye de ödeme emri gönderilip, onun hakkında bu takibin kesinleşmesi sağlanmış olmalıdır^{340 341}.

Kanuni temsilciye herhangi bir ödeme emri tebliğ edilip, hakkında sorumlu olduğu kamu borcundan dolayı icra takibi yapılmadan ve bu takip kesinleşmeden, alacaklı kamu idaresinin alacağını tahsil etmesini önlemek amacıyla "mallarını kaçırdığı" iddiasıyla kendisine karşı 'tasarrufun iptali davası' açılmaz.

Yüksek mahkeme bu konu ile ilgili -yani; «davalı» sıfatı ile- ilgili diğer içtihatlarında;

√ «'Kötü niyetli 4. kişi olduğu' kanıtlanamayan davalı hakkındaki davanın reddine karar verilmesi gerekeceğini»³⁴²

√ «Ölü kişi aleyhine takip yapılamayacağı gibi, mirası reddeden mirasçılar aleyhine de takip yapılamayacağını, bu durumda, MK. 612 uyarınca 'terekenin resmi tasfiyeye konu olup olamayacağı'nın da araştırılması gerekeceğini»³⁴³

√ «6183 sayılı Kanun uyarınca açılan iptâl davalarında -İİK. 277 vd. göre açılan iptâl davalarında olduğu gibi- 'zorunlu dava arkadaşı' durumunda olan tüm ilgililerin ('borçlu' ve 'borçlu ile hukuki işlemde bulunan üçüncü kişiler'in ve bunların mirasçılarının) davalı olarak gösterilmesi, eğer

³⁴⁰ **Barlas, İ.:** Anonim ve Limited Ortaklarda Kanuni Temsilcinin Vergisel Sorumluluğu, s. 151 vd.; **Coşkun, M.:** Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 2011, s. 318; **Deynekli, A.:** Sosyal Güvenlik Kurumunun Alacaklarının Tahsilinde 6183 Sayılı Kanunun Uygulanması (Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C:1, 2010, s. 754 vd.).

³⁴¹ Bknz: 23. HD. 27.05.2013 T. 2581/3534; 25.06.2012 T. 1780/4316; 05.04.2012 T. 919/2653; 08.12.2011 T. 1022/2425; 17.11.2011 T. 633/1819, 19.HD.02.12.2010 T. 7537/13728; 28.04.2010 T. 3051/5175; 03.06.2009 T. 4660/5222; 23.01.2003 T. 5865/508, 17. HD. 28.03.2011 T. 7587/2753; 17.01.2011 T. 11524/56, 15.HD. 29.05.2002 T. 1468/2870; Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 24.12.1999 T. 389/607, 15.HD. 8.12.1999 T. 4474/4562; Danıştay 3.Dairesi 26.05.1999 T. 2761/2128. (www.e-uyar.com).

³⁴² Bknz: 17. HD. 7.6.2010 T. 4813/5235.

³⁴³ Bknz: 17. HD. 19.1.2010 T. 31/102.

gösterilmemişse, bu kişilerin de davaya dahil edilmelerinin sağlanması gerekeceğini»³⁴⁴

√ «Kamu alacağından dolayı tasarrufun iptali davalarının -6183 s.K. 25 ve İİK. 282/II uyarınca- 'borçlu', 'borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler' ile 'bu kişilerin mirasçıları'na ve 'kötüniyetli dördüncü kişiler'e karşı açılacağını»³⁴⁵

√ «Kendisine karşı tasarrufun iptali davası açılabilir olan -6183 s.K.'nun 25. maddesinde bahsedilen- «kötüniyetli üçüncü kişiler»den maskadın «iptal davasına konu malı borçlunun alacaklısından mal kaçırmak amacıyla temlik ettiğini bilen veya bilmesi gereken kişiler» olduğunu»³⁴⁶

√ «Yöneticisi olduğu anonim şirketin vergi borcunu ödetmeyen kişinin - şirket hakkında yapılan takibin semeresiz kalmasından sonra- sahip olduğu taşınmazdaki hissesini kardeşine satması halinde, bu satışa yönelik açılan iptal davasının kabulü gerekeceğini»³⁴⁷

√ «Limited şirket ortaklarının - 6183 s. Kanun'un 4369 sayılı Kanun'la değişik 35. maddesi uyarınca- şirketten tahsil imkanı bulunmayan kamu alacaklarından, sermaye payları oranında sorumlu olduklarından, bu kişilerin ortağı buldukları şirketin vergi borcunu -kendilerine ödeme emirlerinin tebliğine rağmen- ödememek için kendilerine ait taşınmazları üçüncü kişilere satmaları halinde, bu satış işlemleri hakkında iptâl davası açılabilirceğini»³⁴⁸

√ «Limited şirket ortaklarının «ödenmemiş olan şirketin kamu borçlarından dolayı» -sermaye payları oranında- 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35. maddesi uyarınca, limited şirket temsilcilerinin de, Vergi Usul

³⁴⁴ Bknz: 17. HD. 25.04.2011 T. 8851/3888; 20.12.2010 T. 10678/11300; 09.11.2009 T. 7967/7283; 30.06.2009 T. 4367/4763; 28.11.2008 T. 2654/5603; 12.5.2008 T. 1276/2499; 5.5.2008 T. 1308/2352; 25.10.2007 T. 3239/3212; 26.2.2004 T. 324/1042; 29.9.2002 T. 3101/4215 vb.

³⁴⁵ Bknz: 17. HD. 22.4.2009 T. 5542/2567.

³⁴⁶ Bknz: 17. HD. 7.4.2009 T. 5156/2165.

³⁴⁷ Bknz: 17. HD. 9.2.2009 T. 3539/458.

³⁴⁸ Bknz: 17. HD. 10.7.2008 T. 1067/3916; 3.6.2008 T. 986/2995; 7.2.2008 T. 4314/457.

Kanunu'nun 10/II ve 6183 sayılı Kanun'un mükerrer 35. maddesi uyarınca sorumlu olduklarını»³⁴⁹

√ «*Dava konusu taşınırı/taşınmazı, 'borçlu'dan değil de borçlu ile işlemde bulunan 'üçüncü kişi'den devir (satın) almış olan kişilerin (dördüncü kişilerin), 6183 sayılı Kanun'a göre açılan tasarrufun iptâli davalarında (da) 'ihtiyari dava arkadaşlığı' konumunda oldukları, bu kişilerin kötü niyetli olduğunu kanıtlayamayan davacının, açtığı iptâl davasında bu kişileri de 'davali' olarak göstermeyebileceğini»³⁵⁰*

√ «*Anonim şirketlerin ödenmiş vergi borçlarından; anonim şirketin kanuni temsilcileri'nin (şirket esas sözleşmesi ile temsile yetkilendirilmiş veya kaynağını esas sözleşmeden alan yetki ile idare meclisi ya da genel kurulca temsil selahiyeti verilmiş kişi veya kişilerin, eğer şirket esas sözleşmesinde bu şekilde görevlendirmeye ilişkin herhangi bir kayıt bulunmuyorsa, tüm yönetim kurulu üyelerinin müştereken ve müteselsilen) sorumlu olacağını»³⁵¹*

√ «*İptâl tâbi tasarruf konusu taşınmazı (taşınırı) doğrudan borçludan satın almamış olan ve kötünüyeti isbat edilmemiş olan dördüncü kişi aleyhine iptâl davası açılmayacağını»³⁵²*

√ «*213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3505 Yasa ile değişik 10. maddesi uyarınca, tüzel kişilerin yasal temsilcilerinin, tüzel kişinin ödenmeyen vergi borçlarından sorumlu olduğunu»³⁵³*

√ «*Borçlunun iflâs etmiş olması halinde, dava dilekçesinin bir örneğinin iflâs idaresine gönderilerek, davacıya dahil edilmesi gerekeceğini»³⁵⁴*

√ «*Şirket mal varlığından, şirketin vergi borcunun tahsil edilememesi halinde Vergi Usul Kanun'un 10. maddesi gereğince şirket yönetim kurulu*

³⁴⁹ Bknz: 17. HD. 28.3.2011 T. 7587/2753; 17.1.2011 T. 11524/56; 15. HD. 29.5.2002 T. 1468/2870; 8.12.1999 T. 4474/4592.

³⁵⁰ Bknz: 15. HD. 18.3.2002 T. 531/1173.

³⁵¹ Bknz: Danıştay 3. Daire, 26.5.1999 T. 2761/2128.

³⁵² Bknz: 17. HD. 15.1.2008 T. 4114/72; 15. HD. 22.4.1998 T. 442/1590; 17.11.1997 T. 5099/5076; 25.2.1997 T. 6141/996.

³⁵³ Bknz: 17. HD. 2.5.2011 T. 914/4200; 15. HD. 3.12.1992 T. 5943/5697; 23.11.1992 T. 4858/5464; 18.5.1992 T. 98/2615.

³⁵⁴ Bknz: 15. HD. 1.7.1993 T. 2570/3198.

üyesinden bu borcun istenebilmesi için öncelikle kendisine hakkında icra takibi yapıp kendisine ödeme emri gönderilmesi gerekeceğini”³⁵⁵

√ *“Sermaye şirketlerinin ödenmeyen kamu borçlarından dolayı kanuni temsilcilerinin Vergi Usul Kanunu’nun 10. maddesi ve limited şirket ortaklarının ise 6183 sayılı Kanun’un 35. maddesi uyarınca sorumlu oldukları, bu kişilere, anılan maddeler uyarınca başvurulabilmesi için haklarında önce takip yapıp bu takibin, kesinleşmesinden sonra takip konusu kamu borcunun ödenmemesi halinde bu kişilerin yaptıkları tasarrufların iptali için -iptal koşullarının olup oluşmadığı araştırılarak- tasarrufun iptali davası açılabilceğini”³⁵⁶*

belirtmiştir.

³⁵⁵ Bknz: Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu 24.12.1999 T. E:389, K:607.

³⁵⁶ Bknz: 15. HD. 8.12.1999 T. E:4474, K:4562.